

TAKSİM GEZİ PARKI OLAYLARI RAPORU

MAZLUMDER İSTANBUL ŞUBESİ

2013

EDİTÖRLER

Av. Ümran Sırımsı Candemir & Av. Mehmet İzmir

HAZIRLAYANLAR

Abdullah Yusuf Kaygusuz
Ahmet Kaynar
Doğukan Sever
Elif Buyruk
Mevlana İbrahim Asım Bilir
Mevlana Ubeydullah İsmail Bilir
Muhammet Yücel
Seda İzmir
Taner Ayaz
Zeynep Kuruçaylı

ULUSLARARASI MEDYA İÇERİKLERİ

Alexi-Noelle O'Brien Hosein
Carolina Escobar
Jill Boyd
Joel Arken
Melissa Walters

ÇEVİRİ

Hacer Solak

İÇİNDEKİLER

I- GİRİŞ

II- TAKSİM GEZİ PARKI ALANININ TARİHÇESİ, OLAYLARIN BAŞLANGIÇ VE GELİŞİM SÜRECİ

III- TARAFLARIN TUTUMU

IV- MEYDANA GELEN ZARARLAR

V- PROTESTOCU GRUPLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

VI- OLAYLARIN DIŞ BASINDAKİ YANSIMASI

VII-TESPİT EDİLEN İHLALLER VE KANAATİMİZ

VIII- SONUÇ

I- GİRİŞ

Taksim Gezi Parkı'nda başlayarak tüm Türkiye'ye yayılan ve etkisi halen sürmekte olan olaylar; Yaşanan can kayıpları, yaralanmalar, kamu mallarına verilen zarar, polis şiddeti, protestocuların yaptığı saldırılar, ifade hürriyetinin kısıtlanması vb. pek çok noktadan insan hak ve hürriyetleri ile ilişkili sonuçlar doğurmuştur.

Türkiye'nin en köklü ve yaygın insan hakları derneklerinden biri olan MAZLUMDER, olayları başlangıç anından itibaren sahada bulundurduğu gözlemcileri ile doğrudan takip ederek ve yüz yüze görüşmeler, derneğe gelen bilgi, belge ve şikâyetler ile medyadan anlık olarak derlenen bilgiler üzerinden olayları takip ederek elinizdeki raporu hazırlamıştır.

Raporda gün gün detaylarını bulacağınız olaylar, Taksim Gezi Parkı'nda Alış Veriş Merkezi (AVM) ve rezidans yapılacağına ilişkin siyasilerce yapılan açıklamalar ve medyada çıkan haberler üzerine, bu duruma çevreci argümanlarla tepki duyan bazı sivil toplum örgütleri ve siyasi partilerin 27 Mayıs'tan itibaren başlattıkları protesto gösterilerinin polis tarafından aşırı güç kullanılarak bastırılmasıyla büyümüş ve ülke sathına yayılmıştır.

Gezi Parkı'nda inşaat çalışmalarının başlayacağı bilgisini alan ilk eylemci grup 27 Mayıs'tan itibaren tam gün nöbet tutarak duruma engel olmaya çalışmış, eylemin bitirilmesini isteyen emniyet güçlerine, parkta çadır kurmak suretiyle direnmiştir. 30 Mayıs günü sabaha karşı emniyet (ve belediye ekipleri) çadırları sökmüş, yakmış ve ardından yoğun miktarda biber gazı ve cop kullanarak göstericileri dağıtmaya çalışmıştır.

Son derece şiddetli olan bu müdahale, eylemin çevreci karakterini değiştirmiş ve çapını büyütüştür. Olayların sosyal medyada farklı tonlarda, kimi zaman gerçek dışı kolektif ifadelerle ve yoğun şekilde gündeme getirilmesi ile kalabalığın boyutları daha da artmıştır. Takip eden 31 Mayıs günü tekrarlanan polis müdahalesi gösterileri daha da büyütmüş, olaylar çığ gibi büyüyerek Türkiye'nin başka şehirlerine yayılmıştır.

Bütün bu süreç içerisinde göstericilerin profili de söylem ve yöntemleri de değişmiş, çevreci talepler hükümete, iktidar partisi ve ona oy verenlere ve özellikle Başbakan'a karşı bir söyleme evrilmiş, eylemciler yoğun şiddet kullanarak kamu ve özel şahıslara ait malları yakıp tahrip etmeye ve olaylarla ilgisi olmayan insanlara karşı şiddet ve hakaret içeren davranışlar sergilemeye başlamışlardır. Başbakan ve kamu görevlilerinin şahıslarına ve ailelerine yönelik küfürler asli slogan haline getirilmiş, başbakana oy vermiş insanlar da benzer hakaretlerden nasibini almıştır.

31 Mayıs'ta, İstanbul 6. İdare Mahkemesi'nin Topçu Kışlası'yla ilgili yürütmeyi durdurma kararına rağmen gerek hükümet gerekse göstericiler tarafından bir uzlaşma adımı atılmaması sadece karşılıklı gerilimi yükseltmiştir.

Detaylarını raporun takip eden bölümlerinde görebileceğiniz üzere polis tarafından basınçlı su, cop, (kapalı alanlar ve gösterici olmayan kişilerin de etkilenebileceği açık alanları etkileyecek şekilde) gaz bombası ve yer yer ateşli silah kullanılmıştır, bir gösterici polis silahından çıkan kurşunla hayatını kaybetmiştir.

Yine polis tarafından haksız gözaltı yapıldığı ve gözaltına alırken ve sonrasında kötü muamelede bulunduğu gözlenmiş, (basın ve internette yer alan görüntülerle birlikte) yer yer belgelenmiştir.

Gösterici gruplar tarafından ise taş, sapan, demir bilye, Molotof kokteyli, havai fişek vb. araçlar kullanılmıştır. İstanbul Valisi'nin beyanına göre iki polis ateşli silahla yaralanmıştır. Yine göstericiler iktidar partisinin bazı binalarını ateşe vermiş ve bazı belediye otobüslerini ve özel şahıslara ait otomobilleri kullanılamaz hale getirmiştir.

Neticede can kayıpları, yaralanmalar, kamu binalarına, bazı özel mülklere ve iktidar partisi binalarına saldırılar gerçekleştirilmiş, bazı başörtülü kadınlara yönelik insan onuruyla taban tabana zıt saldırılar yaşanmış, siyasi ve toplumsal bir kutuplaşma meydana gelmiştir. Şiddetin bilançosu hükümet tarafından kesin olarak açıklanmamış olmakla beraber basın bilgilerine göre 5 ölü, 12 kişinin gözünü kaybetmesi, 60 ciddi yaralanma, yüzlerce hafif yaralanma ve yüzlerce gözaltı olduğu iddia edilmektedir.

Olayların tırmanması ile birlikte ulusal medyanın yaşananları ilk günler yayınlamaktan kaçınması sosyal medyayı ikame edici kılmış, bu da olayların iyice yaygınlaşmasına ve dezenformasyon ile manipüle edilebilmesine sebep olmuştur.

Bu süreçte Başbakan, önce AVİM ve rezidanstan vazgeçtiğini, sonra da sadece şehir müzesi olarak işletilecek olan kışla inşa edileceğini söylemiş, 14 Haziran 2013'te de gösterici temsilcileri, sanatçılar ve gazetecilerle yaptığı toplantılar sonucunda, yargı kararının kesinleşmesini bekleyeceğini, karar aleyhte çıkarsa, uyacağını; lehte çıkarsa plebisite götüreceğini ve sonucuna göre davranacağını söylemiştir. Geline bu noktada tansiyon büyük ölçüde düşmüş ve göstericilerin bir kısmı gösterileri sonlandırmış bir kısmı da kamuya açık parklarda gösterilere devam etme kararlarını açıklamışlar, bu kararda ısrar ise, polislerin kalanları dağıtmak için tekrar güç kullanmasına ve olayların yeniden tırmanmasına yol açmıştır.

Özetleyecek olursak, Gezi Parkı olayları katılımcı, talep ve motivasyonu açısından üç aşamada ele alınabilir:

1. 31 Mayıs'a kadarki dönem:

Olayların bu dönemde, çevreci taleplerin dillendirildiği bir dönemdir. Bu dönemin talepleri de göstericileri de sonraki döneme göre farklıdır. Yaşanan ölçsüz polis müdahalesi, olayların Türkiye sathına yayılmasına ve süreç içinde katılımcıların da taleplerin de değişerek hükümet karşıtı mahiyete evrilmesine sebep olmuştur. Tüm ülkeyi bir şiddet girdabına sürükleyen bu ölçsüz polis baskını idari ve adli açıdan hızlı ve şeffaf bir biçimde soruşturulmalıdır.

2. 31 Mayıs-14 Haziran Arası Dönem:

Bu dönem, hızlı bir şekilde çevreci taleplerin ortadan kaybolup gösterici ve talep profilinin değiştiği dönemdir. Ancak vurgulamak gerekir ki göstericilerin değişmiş olması ve taleplerin siyasi hale gelmesi elbette gösteri hakkının kullanımını kısıtlamayı haklı kılmaz. Burada kamu gücünü kullananların dikkat etmesi gereken tek husus göstericilerin şiddet, tehdit, hakaret, çevreye zarar gibi meşru ve tabii kısıtlara uyup uymadığına bakmak olmalıdır. Bütün ölümlerin ve önemli ölçüde yaralanma ve mala gelen zararların yaşandığı dönem bu dönemdir. Meşru gösteri hakkının kullanımını istismar eden göstericiler elbette soruşturulmalıdır, ancak kamu görevlilerinin işlediği iddia edilen suçların örtbas edileceğine dair yaygın kanaatin bertaraf edilmesi için ölümler ve yaralanmalarla ilgili adli ve idari soruşturma sürecinin öncelenmesi ve "dış tertip" dâhil tüm iddiaların şeffaf bir şekilde soruşturulması gereklidir.

3. 14 Haziran Sonrası Dönem:

Başbakan'ın yargı kararının kesinleşmesini bekleyeceğini ve karar lehine bile çıksa plebisite gideceğini açıkladığı bu tarihten sonra Gezi Parkı'ndaki göstericilerin bir kısmı eyleme devam etmeme kararlarını açıkladılar. Bu karar önemli ölçüde tansiyonu düşüren ve eylemlerin zaman içinde azalmasına sebep olan bir karar oldu. Bu tarihten sonra sokak eylemleri artık tamamen hükümeti hedef alan bir söyleme evirildi ve gösterici profili de tamamen değişti.

Bu dönem gösterilerinde Gezi Parkı, İzmir Gündoğdu Meydanı ve Ankara Kennedy Caddesi'nin eylemcilerden boşaltılması süreci hariç can ve mal güvenliğini tehdit eden görüntüler önemli ölçüde azalmıştır.

Bu üç başlık altında incelenen olayların tüm ülke sathında gerçekleşmiş ve uzun bir süreye yayılmış olması, hatta kısmen halen devam ediyor olması, bir sivil toplum örgütü tarafından tüm detayları ile eksiksiz bir şekilde raporlanması açısından büyük bir güçlük oluşturmaktadır. Bu çerçevede MAZLUMDER, gerçekleşen tüm insan hakları ihlallerini tek tek tespit ve teşhir eden niceliksel bir metot kullanmak yerine olan bitene adil ve tarafsız bir bakış geliştirecek, kendi bağımsız yorumunu tarihe not düşecek niteliksel bir metot tercih etmiştir.

Rapora dair tüm yorumlarınızı, eleştiri, katkı ve önerilerinizi istanbul@mazlumder.org adresine iletebilirsiniz.

MAZLUMDER İstanbul Şubesi

II- TAKSİM GEZİ PARKI ALANININ TARİHÇESİ, OLAYLARIN BAŞLANGIÇ VE GELİŞİM SÜRECİ

A- GEZİ PARKI MEYDANINA İLİŞKİN BİLGİLER

Tarihçe

Taksim Gezi Parkı, İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde, Taksim Meydanı'nın kuzeydoğusunda Cumhuriyet, Asker Ocağı ve Mete caddeleri arasında yer alan bir şehir parkıdır. Bugün Gezi Parkının bulunduğu yerde 1806 yılında Halil Paşa Topçu Kışlası adıyla Osmanlı, Rus ve Hint mimarisinden izler taşıyan büyük ve ihtişamlı bir topçu kışlası yapılmıştı. Yapılan bu kışla binası gördüğü birçok savaş ve özellikle, 31 Mart Olayları'ndan sonra ciddi hasara uğramıştır. Beyoğlu ilçesinin giderek Şişli ilçesi yönüne doğru genişlemesiyle işlevini yitirmeye başlayan bu kışla, 1922 yılında içindeki alanın düzenlenmesiyle "*Taksim Stadı*" adıyla stadyuma çevrilmiştir.

1940 yılına gelindiğinde ise Şehircilik uzmanı Henry Prost tarafından hazırlanan imar planı çerçevesinde Dolmabahçe'den Nişantaşı'na yükselen Kadırgalar Vadisi'ni (Harbiye Kongre Vadisi) büyük bir park haline getirme planının gereği olarak Taksim Gezisi'nin önerilmiş ve bunun üzerine mimari ve tarihi açıdan önemli bir yeri olmasına rağmen Topçu Kışlası istimlak edilerek kaldırılmış ve bu park İstanbul'un Cumhuriyet döneminde yapılan ilk parkı olmuştur.

1944'de Taksim Gezisi Parkı'nın Taksim Meydanı'na bakan ön; yani güney kısmında, dönemin cumhurbaşkanı olan İsmet İnönü'nün at üzerindeki heykelinin kaidesi inşa edilmiş ancak heykel hiçbir zaman dikilememiştir.

1950'de Demokrat Parti iktidara geçtikten sonra da, atlı heykel uzun süre bir depoda bekletilmiş, sonunda kaide söktürülmüş, heykel Gezi Parkı'na değil, Maçka'daki Taşlık Parkı'na dikilmiştir. Taksim Gezi Parkı'nın ismi de uzun bir süre "İnönü Gezisi" olarak adlandırılmıştır.

Kışlanın yıkılmasından sonra, çevrede yapılan otellere tahsis edilen alanlar ve düzenlemeler yüzünden parkın kapladığı alan zaman içinde küçülmüş fakat buna rağmen İstanbul'un merkezinde önemli bir dinlenme alanı olarak kullanılmış ve sık sık düzenlemelerle görünümü değiştirilmiştir.

Yüzölçüm ve Konum

Taksim Gezisi, 38.000 m² yüzölçümüne sahiptir, 1991-1992 arasında revizyondan geçirilerek, dikdörtgen planlı parkın ortasına fıskiye büyük bir havuz yapılmıştır.

Gezi Parkı'nın kuzey kısmında, geçmişte Taksim Bahçesi ve Taksim Belediye Gazinosu'nun bulunduğu kısımda halen Ceylan Intercontinental Oteli bulunmaktadır. Asker Ocağı Caddesi'nin karşı tarafına bakan yerde ise Divan ve Hyatt Regency otelleri bulunmaktadır.

Gezi Parkı'nın altına Cumhuriyet Caddesi tarafına, kot farkından yararlanılarak dükkan ve kafeteryaların ve bir sanat galerisinin bulunduğu bir dizi kapalı mekan inşa edilerek 1967'de bugünkü halini almıştır.

B- OLAYLARIN BAŞLANGIÇ VE GELİŞİM SÜRECİ

Eylül 2011: 16 Eylül 2011 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından oy birliği ile Taksim Yayalaştırma Projesi kabul edildi ve bu plan 4 Ocak 2012 tarihinde Anıtlar Kurulu tarafından onaylandı. Bu proje kapsamına yeniden inşa edilecek Topçu Kışlası'nın 3 katlı olacağı ve yaklaşık 28.900 metrekarelik bir inşaat alanına sahip olacağı açıklandı.

Haziran 2012: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapılan açıklamada Topçu Kışlası'nın aslına uygun olarak yeniden inşa edileceği ifade edildi. Mevcut parkın yerine bir bina inşa edilecek olması ve parkın yok olması hususlarında birçok sivil toplum örgütü ve gruplar tarafından olumsuz eleştiriler getirildi. Projenin resmen açıklanmasından itibaren birçok etkinlik, protesto ve yürüyüş etkinlikler düzenlendi. Bu konuda ilk protestolardan birisi 6 Haziran 2012 tarihinde gerçekleşti. Gezi Parkı'nda toplanan Taksim Dayanışması grubu üyeleri bir basın açıklaması yaparak dağıldı.

Kasım 2012: 4 Ekim 2012 tarihinde Gezi Parkı'nın yıkılması için ilk çalışmalar başladı. 2012 yılının Kasım ayında, başta Taksim Dayanışması grubu üyeleri olmak üzere birçok kişi ve kuruluş Gezi Parkı'nın betonlaşmasına karşı Taksim'de nöbet tutacaklarını açıkladı.

Mart - Nisan 2013: 2 Mart 2013 tarihinde Taksim Dayanışması grubu üyeleri parkın yıkımına karşı Taksim metro istasyonu çıkışında imza kampanyası başlattı. 14 Nisan 2013 tarihinde bu alanın kışlaya dönüştürülmesini protesto amaçlı Taksim Gezi Parkı Koruma ve Güzelleştirme Derneği tarafından 1. Taksim Gezi Parkı Festivali düzenlendi.

27 Mayıs 2013: Gezi Parkı'nın Asker Ocağı caddesine bakan duvarının 3 metrelik kısmı gece 22.00 civarında yıkıldı. Aynı zamanda 5 ağaç da yerinden söküldü. Taksim Dayanışma grubunun üyeleri iş makinelerinin önüne geçerek daha fazla yıkım yapılmasını engellemeye çalıştı. Daha sonra bu gruptan 50 kişi parkta çadır kurarak sabaha kadar nöbet tuttu.

28 Mayıs 2013: 28 Mayıs sabahı parka daha fazla protestocu geldi. Öğle saatlerinde duvar yıkımına devam etmek isteyen ekip ile protestocular tartışmaya girdi. BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in de aralarında bulunduğu grup yıkım çalışmalarını engellemeye çalıştı. Yıkım çalışmalarına devam etmek için iş makineleri tekrar harekete geçti ve gruba zabıta müdahale etti. Münakaşa nedeniyle yıkım çalışmaları akamete uğradı. Gündüz gerçekleşen olaylardan sonra giderek kalabalıklaşan grup, parktaki eylemlerini devam ettirdi. Gecelemek için çadırlar kuruldu.

29 Mayıs 2013: Kolluk kuvvetleri tarafından sabah saat 05.00 civarında parktaki eylemcilere müdahale gerçekleştirildi. Çadırlar kaldırıldı ve inşaat ekibi çalışmalarına tekrar başladı. Yavuz Sultan Selim Köprüsü inşaatının açılışında konuşan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan; "Ne yaparsanız yapın. Orası için karar verdik. Yapacağız." diyerek bu konuda kararlı olduklarını belirtti.

30 Mayıs 2013: BDP milletvekillerinin parkta yaptığı basın açıklamasının hemen ardından kolluk kuvvetleri tarafından parkta bulunan protestoculara ikinci kez müdahale gerçekleştirildi. Akşam saatlerine kadar protesto gösterilerine katılım sayısı arttı.

31 Mayıs 2013: Kolluk kuvvetlerince göstericilere gaz bombasıyla müdahale edildi.. Türk Tabipler Birliği; yaralı sayısının çokluğu ve bölgedeki hastanelerin yeterli olamaması nedeniyle geçici bir acil müdahale birimi kurduğunu açıkladı. Aynı gün İstanbul dışındaki birçok şehirde de protesto yürüyüşleri düzenlendi. Ankara'da Kuğulu Park, İzmir'de Gündoğdu Meydanı ve Konak bölgelerinde yapılan yürüyüşlere kolluk kuvvetlerince müdahalede bulunuldu.

İstanbul 6. İdare Mahkemesi tarafından Topçu Kışlası Projesi hakkında yürütmeyi durdurma kararı verildi.

Saat 22.00 civarında Bezmialem Camii'ne giren göstericiler 3 Hazirana kadar camide kaldılar. Süreç içerisinde göstericilerin camiye hangi saikle girdiğine çeşitli iddialar ileri sürüldü. Kimilerine göre ayakkabılar ve ellerinde biralar ile camiye giren göstericiler İslam'ın kutsallarına saldırmak ve dine olan kin ve nefretlerini sergilemek amacındaydılar kimilerine göre ise polis müdahalesinden korunmak için camiye sığındılar. Derneğimizin konu ile ilgili olarak Diyanet İşleri Başkanlığına göndermiş olduğu bilgi edinme başvurusuna yönelik verilen 9 Temmuz tarihli cevabi yazı " *Sayın ilgili, konu ile ilgili olan rapor henüz tamamlanmadığından talebinizin değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.*" Şeklinde dir. Toplum içerisinde ayrılıklara neden olabilecek denli mühim bir olayda vakianın tüm yönleri ile ilgili kurum tarafından olayın üzerinden geçen bir ayı aşkın süreye rağmen kamuoyu ile paylaşılmamış olması sivil toplum kuruluşlarının bilgiye ulaşma hakkı önünde engel teşkil etmektedir.

1 Haziran 2013: Sabah saatlerinde bazı protestocular İstanbul'un Anadolu yakasında toplandı ve Boğaziçi Köprüsü üzerinden yürüyüşe geçti. Grubun Beşiktaş'a varmasının ardından polis gaz bombaları ve tazyikli su ile müdahale etti. Kadıköy ve Anadolu yakasının diğer kesimlerinden de birçok protestocu Taksim'e varmak için yürüyüşe başladı.

Taksim Meydanı ve çevresindeki polisler saat 15.45'ten itibaren otobüslerine binerek geri çekildi. Ardından Taksim'e çıkan yollarda bekleyen kalabalık Taksim Meydanı'na geldi. Akşam saatlerinde de bir grup gösterici Boğaziçi Köprüsü üzerinden yürüyerek Taksim Meydanı'na ulaştı.

İçişleri Bakanı Muammer Güler, yaptığı açıklamada 48 ilde 90'ın üzerinde eylem yapıldığını, 939 kişinin gözaltına alındığını, 53'ü vatandaş 26'sı polis olmak üzere toplam 79 kişinin yaralandığını ve bu yaralıların 19'unun İstanbul'da tedavilerinin devam ettiğini açıkladı.

Aynı gün Adalet ve Kalkınma Partisi Bahçelievler Belediye Başkanı'nın gelini 6 aylık bebek sahibi Z.D.'nin Kabataş'ta bir grup tarafından saldırıya uğradığı derneğimize bildirilmiş olup, şiddete maruz kalan mağdur ve ailesinin saldırının kamuoyu ile paylaşılması talepleri nedeni ile derneğimizce açıklama yapılmamışsa da; saldırı sonra medyaya da yansımıştır. Savcılığa suç duyurusunda bulunan Z.D. ifadesinde; olay sırasında 6 aylık bebeği ile birlikte Kabataş'ta bulunduğunu, o sırada karşıdan bir grubun geldiğini ve saldırganların kendisine başörtüsü nedeniyle hakaret ettiğinin belirtmiştir. Saldırganların, "*Başımıza ne geldiyse bundan geldi, 'Bakın Tayyip'in burada gelin onu.... '* dediğini belirten Z.D., saldırganların kendisine tekme attığını ve bunun sonucunda vücudunun bir çok yerinde morluklar oluştuğunu, saldırı sonrası kendine geldiğinde ise üzerinde idrar kokusu olduğunu fark ederek bebeğini aramaya başladığını belirtmiştir. Bebeğini bulduğunda kolları ve bacaklarının tırmalandığını gören anne olayla ilgili aldığı darp

raporunu da savcılığa teslim ederek saldırganların hakaret, darp ve cinsel saldırı suçlarından yargılanmalarını istemiştir..¹

2 Haziran 2013: Türk Tabipleri Birliği'nin 2 Haziran 2013 günü yayınladığı rapora göre İstanbul ve Ankara'da binden fazla yaralı vardı. Rapora göre "*gözlerini kaybeden birçok kişi de dâhil olmak üzere*" yaralanmaların çoğu hedef alınarak tazyikli su sıkılması, göz yaşırtıcı bomba ve plastik mermilere direkt maruz kalma nedeniyle oldu..

3 Haziran 2013: Olayların başladığı Cuma akşamı ve devam eden hafta sonu boyunca kapalı olan borsada da olayların etkisi 3 Haziran Pazartesi günü borsanın açılmasıyla hissedildi. Güne yüzde 7'lik sert bir düşüşle başlayan İMKB, son 10 yılın en büyük düşüşünü yaşadı ve günün sonunda % 10.47 değer kaybetti. Gece Dolmabahçe ve Beşiktaş'ta başlayan olaylar sabah da devam etti. Dolmabahçe'de sabah saatlerinde polislerle eylemciler arasında çatışma yaşandı. Polisler biber gazı ve tazyikli suyla müdahale ederken, eylemciler kaldırım taşlarından barikatlar kurdu ve polise taş ve molotof kokteylleriyle karşılık verdi. Olaylar sonrasında 200 eylemci gözaltına alındı. Ümraniye'de yapılan gösterilerde Mehmet Ayvalıtış adlı bir gösterici otoyolu kapatırken bir arabanın hızını alamaması neticesi hayatını kaybetti. Gruptakiler şoförü darp ederken bir gösterici de yaralandı. Güngören'de yapılan protestolarda grupla tartışmaya giren AKP Güngören eski ilçe başkanı "Abdullah Başçı" göstericiler tarafından bıçaklanarak yaralandı.

4 Haziran 2013: Protestolar gündüz olaysız geçerken gece çatışmalı geçti. İstanbul Dolmabahçe'de akşam polislerle göstericiler arasında sağlanan uzlaşma gece bozuldu. Taksim'den gelip Beşiktaş'taki Başbakanlık Çalışma Ofisi'ni basmak isteyen göstericilere "Dağılın" uyarısını dikkate almayan gruba polis biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Gazi Mahallesi'nde de 2 bin kişi, tencere ve tavalara vurarak Gazi Polis Merkezi'ne yürüdü. Gruba çevik kuvvet polisleri ve TOMA'larla müdahale edildi.

Beşiktaş'ta gözaltına alınan göstericilerle birlikte İstanbul'da olaylarla ilgili toplam gözaltına alınan gösterici sayısı resmi verilere göre 422'ye ulaştı. 422 göstericiden 281'i serbest bırakılırken, önceki gece gözaltına alınan 76 gösterici Adliye'ye sevk edildi.

İzmir ve Adana'da, sosyal medya ağı twitter'dan halkı isyana teşvik ettikleri gerekçesiyle çok sayıda kişi gözaltına alındı.[4]

5 Haziran 2013: KESK'in başını çektiği ve 4 Haziran'da başladığı iş bırakma eylemine 5 Haziran'da DİSK, TTB ile TMMOB da katıldı. Gruplar Ankara'da Kızılay, İzmir'de Gündoğdu Meydanı'nda, İstanbul'da Taksim Meydanı'nda bir araya geldi. Ayrıca, Antalya, İzmir, İzmit ve Çanakkale, Bursa, Kilis gibi çeşitli kentlerde de iş bırakma eylemleri yapıldı.

İstanbul'da gün sakin geçmesine, tencere ve tavalarla protesto ve yürüyüşler dışında neredeyse hiç çatışma olmamasına karşın, Ankara, Adana ve pek çok yurt içindeki bölgede çatışma ve gerginlikler devam etti.

6 Haziran 2013: Taksimde göstericilerin gezi parkındaki eylemleri devam etti. Ancak herhangi bir polis müdahalesi gerçekleşmedi. Başbakan Tunus'taki konuşmasında kışlanın yapılacağını, AKM'nin yıkılacağını ve yerine yeni bir opera binası yapılacağını, yardımcısı Arınç'ın aksine bu konuyu referanduma götürmeyeceğini söyledi.

7 Haziran 2013: Başbakan Tunus'tan dönüşünde havalimanında kendisini karşılayan 10.000 civarında kişiye seslendi. Olaylar için faiz lobisini sorumlu tutan Başbakan kışla ve AKM konusunda geri adım atmayacaklarını ifade etti.

¹ <http://www.haber7.com/guncel/haber/1038434-basortulu-anneye-saldirinin-goruntu-kayitlari>

8 Haziran 2013: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Kadir Topbaş düzenlediği basın toplantısında, Gezi Parkı'nın yerine alışveriş merkezi, otel ve rezidansın yapılmayacağını, kent müzesi olabileceğini, böyle bir durumda ise mimarlar ile görüşülebileceğini açıkladı.

Adalet ve Kalkınma Partisi, 15 ve 16 Haziran'da sırasıyla Ankara ve İstanbul'da iki büyük miting yapacağını açıkladı.

9 Haziran 2013: Gezi Parkındaki eylemciler, parktaki varlıklarını sürdürmeye devam etti. Çeşitli holding ve marketlerden protestoculara yiyecek, içecek ve erzak yardımı yapıldığı görüldü..

Ayrıca Park meydanında toplanan onlarca kişiye gönüllü doktorlar tarafından uygulamalı ilk yardım dersleri verildi. Bunların dışında çeşitli savunma uygulamaları da yapıldı.

Gezi Parkı olaylarının 13'üncü gününde Taksim Dayanışma Platformu Taksim Meydanı'nda geniş katılımlı miting düzenledi. Birçok siyasi parti, kurum, kuruluş, sendika üyeleri, çeşitli mahalle ve semt sakinleri farklı yönlerden mitinge katılmak üzere Taksim Meydanı'na yürüdü.

Meydana miting için kurulan platformdan katılımcılara yönelik yapılan konuşmalarda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklamalar eleştirildi. Ayrıca mitingde gruplar arasında bazı gerginlikler de yaşandı. BDP, PKK ve Abdullah Öcalan bayrakları açan bir gruba bazı kişiler müdahale etmek istedi.

10 Haziran 2013: Bakanlar Kurulu toplantısı sonrası açıklama yapan Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Bülent Arınç, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Taksim Gezi Parkı konusunda hükümetten taleplerde bulunan bazı topluluklarla Çarşamba günü görüşeceğini ifade etti.

11 Haziran 2013: Kolluk kuvvetleri, sabah erken saatlerinde göstericilerin hazırladığı barikatları aşarak Taksim Meydanına geldi. Kısa sürede meydana hâkim olan polis, AKM binası ve Cumhuriyet anıtı üzerinde bulunan pankartları topladı. Vali Hüseyin Avni Mutlu Gezi Parkı'na müdahale edilmeyeceğini açıkladı. Ancak, göstericilerin ailelerine seslenerek Gezi Parkı'nda kalanların can güvenlikleri olmadığını açıkladı.

Öğleden sonra polisin Gezi Parkı'na girmek istemesi sonucu akşamüstü protestocularla kolluk kuvvetleri arasında sabaha kadar süren çatışmalar yaşandı. Olaylar CNN, BBC gibi pek çok yaygın kuruluşu tarafından canlı olarak verildi.

Diğer yandan Amanpour canlı yayında başbakanlık danışmanı İbrahim Kalın'ın konuşmasını ve röportajını "show is over"-program bitti- diyerek yarıda kesti. Bu durum medyada büyük tartışmalara neden oldu.

Bu arada Taksime polis müdahalesini ve yargının polis şiddetine karşı soruşturma başlatmıyor olmasını protesto ederek oturma eylemi yapan Çağlayan Adliyesindeki 44 avukat çevik kuvvet zoruyla gözaltına alındı. Akşam saatlerinde Gezi Parkı'na giren polis, girişteki bazı malzemeleri ve çadırları kaldırdıktan sonra geri çekildi.

12 Haziran 2013: Sabah saat 04.00'e kadar süren olaylar polisin meydana çekilmesi ile sakinleşti. Aynı gün Başbakan Tayyip Erdoğan, Gezi Parkı'ndan eylemlerde yer alan grupların bazılarının temsilcileri ile bir araya geldi. Bu toplantının ardından AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik referanduma gidebileceklerini ilk kez telaffuz etti.

Bu arada gece Taksim Meydanı'na piyanosunu getiren İtalyan piyanist Davide Martello ve bazı eylemciler piyano dinletisi sundu.

13 Haziran 2013: Gezi Parkı ve civarında İstanbul'da tencere tava eylemleri haricinde gün sakin geçti. Avrupa Parlamentosu eylemlerdeki şiddet için Türk hükümetini kınarken Başbakan Erdoğan bu kararı tanımadığını belirtti. Bununla birlikte parkın akıbeti için referandum yapılabileceğini söyledi.

14 Haziran 2013: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Gezi Parkı'ndan eylemlerde yer alan grupların bazılarının temsilcileri ile ikinci kez bir araya geldi. Bu kez temsilciler arasında Taksim Dayanışma Platformu'nu temsil edenler de bulunuyordu.

15 Haziran 2013: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'nın Sincan bölgesinde yaptığı "Milli İrade'ye Saygı" mitinginde "Taksim Meydanı boşaldı, boşaldı; yoksa güvenlik güçlerimiz boşaltmasını bilir." diyerek Gezi Parkı'ndakilere yakında müdahale edilebileceği sinyalini verdi.

Taksim Dayanışması üyeleri ise 14 Haziran görüşmesinin ardından düzenledikleri forumların kararını saat 10.00'da açıkladı. Alınan ortak karara göre eylemler sadece Taksim Dayanışması çadırında sürdürülecek, park ve çevresindeki diğer çadırlar, flamalar ve bayraklar indirilecekti.

Saatler 16.00'a geldiğinde Taksim Platformu haricindeki diğer flamalar ve bayraklar indirildi, ayrıca Gezi Parkı'ndan meydana açılan bölgedeki barikatlar da temizlendi.

Saat 17.30'dan itibaren kolluk kuvvetleri Park'taki göstericilere dağılmaları yolunda anons yapmaya başladı. Saat 20.50'de göstericilere müdahale başladı ve kısa sürede kolluk kuvvetleri Gezi Parkı'na girdi. Bu sırada protestocuların büyük kısmı parkı boşalttı. Ancak taş, molotof kokteyli ve havai fişek ile karşılık veren küçük bir gruba kolluk kuvvetleri gaz bombası ile müdahale etti.

Gezi parkının kontrolünü alan kolluk kuvvetleri, temizlik ve belediye işçilerinin parka girmesini sağladı. Yaklaşık 1000 işçi, flamaları, çadırları ve kamyonlarca çöpü gece boyunca topladı.

Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nın boşalmaya başlamasının ardından kalabalıklar Harbiye, İstiklal Caddesi ve Tarlabası yönlerinde toplanmaya başladı. Saat 23.00 civarından itibaren Taksim'in yanı sıra İstanbul'un Kartal, Ortaköy, Kadıköy, Etiler, Gazi Mahallesi gibi bölgelerinde de protesto gösterileri tekrar başladı.

16 Haziran 2013: Gece yarısından itibaren gösteriler İstanbul'un diğer bölgelerine de yayıldı. İlk kez polis kuvvetlerine ek olarak Jandarma ekipleri de göstericilere Divan Oteli ve çevresinde müdahale etti.

Boğaziçi köprüsünden Taksim'e Anadolu yakasından yürüyüşe geçen gruplara Polis müdahalede bulunup, Jandarma ihtiyaten bekledi. Gecenin geç saatlerinde Jandarma köprüden çekilince gruplardan bir kısmı köprüyü geçip Mecidiyeköy'e kadar ulaştı. Polis gruba gece 02.15 civarı TEM-Okmeydanı bağlantı yolunda müdahale etti. Gece geç saatlerden sabaha kadar Akaretler, Taksim-Karaköy arası, İstiklal Caddesi, Harbiye, Tarlabası gibi bütün yollardan Taksim'e çıkan gruplara polis müdahaleleri devam etti.

Başbakan Milli İrade'ye Saygı mitinglerinin ikincisini Kazlıçeşme'de düzenledi. Emniyet kaynakları, alan ölçümü ve metrekareye düşen kişi hesabına göre, AK Parti'nin Kazlıçeşme mitingine 400-500 bin kişinin katıldığını belirttiler. Başbakan Erdoğan, Gezi Parkı bahanesiyle Türkiye üzerinde bir oyun oynandığını, hükümetin iktidar olma sorumluluğuyla hukuk çerçevesinde görevini yaptığını ifade etti.

17 Haziran 2013: DİSK ve KESK sendikaları genel greve gittiler. Sendikaların, saat 16.00'da Taksim'e yürümek istemesine polis izin vermedi. Görüşmeler neticesi sendikalar

Taksim'e yürümekten vazgeçtiler; Ancak grupların bazıları dağılmadı ve kolluk kuvvetleri bu gruplara müdahalede bulundu.

Bazı üyeleri gözaltına alınan Çarşı grubu, destek için Abbas ağa Parkında eylemsizlik duruşu ile hükümeti protesto etti.

Erdem Gündüz isimli bir kişi Taksim AKM önünde polisin müdahalelerini protesto için konuşmadan AKM önünde ayakta durma eylemi başlattı. Protesto başladıktan sonra kısa sürede durma eylemine durarak destek olanların sayısı arttı.

Eylemcilerin bazısının yaya ve trafik akışını engellemesi üzerine kolluk kuvvetleri eylemi sonlandırdı ve bazılarını gözaltına aldı.

18 Haziran 2013: Başbakan yaptığı açıklamada; *"eylemlerde polisin çok başarılı bir demokrasi sınavı verdiğini şiddet uygulayanların terörist ve anarşist gruplar olduğunu"* ifade etti. Taksim'de gözaltılara tepki amacıyla AKM' de Atatürk Posteri önünde ayakta durma eylemleri gerçekleştirildi. Türkiye'nin birçok yerinde tencere tava eylemleri devam etti.

19 Haziran 2013: "Duran adam" eylemleri devam ederken, Çarşı grubu Abbas ağa parkında, diğer eylemciler ise çeşitli parklarda forumlar düzenlediler.

20 Haziran 2013: "Duran" adam eylemleri ve forumlar devam ederken Yeniköy Parkı'nda toplanan eylemciler ile karşıt görüşlü kimseler arasında yaralanmalara yol açan çatışmalar yaşandı.

22 Haziran 2013: Eylemciler saat 19.00 sıralarında Taksim Meydanı'na ellerinde karanfillerle geldiler. Gezi Parkı olaylarında hayatını kaybedenlerin adı söylendi ve yapılan basın açıklamasının ardından karanfiller yere bırakıldı.

Taksim Gezi Parkı protestolarına destek için oluşturulan Abbas ağa Forumu'na bağlı bir grup, olaylarda hayatını kaybedenler için Beşiktaş çarşısı içindeki Kartal Heykeli önünde saygı duruşunda bulundu.

Toplanan eylemcilere polis müdahale ederek alanı boşalttı. TOMA' larla yapılan müdahalenin ardından eylemciler, polise tepki gösterdi.

23 Haziran 2013: Taksim Meydanı'ndaki esnaf İstiklal Caddesi'ni kapatarak gösteri yapan eylemcilere tepki gösterdi. Günlerdir yaşanan olaylardan olumsuz etkilendiklerini belirten esnaf, eylemcilerle tartıştı.

Yolu kapatan eylemcileri defalarca uyanan kolluk kuvvetleri, akşama doğru göstericilere müdahalede bulundu. Ara sokaklara kaçan göstericilerle kolluk kuvvetleri arasında çatışma şiddetli bir şekilde devam etti.

İstiklal Caddesi'ni kapatan gruba polis biber gazı ve tazyikli su ile müdahalede bulundu. Çevre esnaf ise eylemcilerin yaptıkları gösterilerin, kendilerini olumsuz etkilediğini belirterek duruma tepki gösterdi. Eylemcilerle tartışan esnaf, *"Kaç gündür iş yapamıyoruz. İnsanlar evlerine ekmek götüremiyor."* şeklinde konuştu.

24 Haziran 2013: Olayların yaşandığı Gezi Park'ında haber yapmaya çalışan basın mensuplarına yönelik müdahale ve gözaltılar gerçekleşti. TGS'nin verilerine göre aralarında yabancılarında bulunduğu bir grup gazeteci polis tarafından gözaltına alındı.[3]

III- TARAFLARIN TUTUMU

A- Olaylarda Polisin Tutumuna İlişkin Değerlendirme

27 Mayıs tarihinde Taksim Gezi Parkı düzenlemesi kapsamında yapılması planlanan çalışmalarını protesto amacıyla toplanan gruba polis tarafından sert bir müdahale gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu müdahaleye gösterilen tepkinin de etkisiyle eylemler tüm yurda yayılmış ve başlangıçta salt çevreyi koruma amacı güden söylemler, hükümet ve özellikle başbakana karşı bir hal almıştır. Nitekim gerek Başbakan Yardımcısı Arınç'ın, gerekse Cumhurbaşkanı Gül'ün açıkça ifade ettiği gibi, olayların fitilini ateşleyen, kompo teorilerinden sıyrılarak bakıldığında polisin ilk günlerdeki sert müdahalesi olmuştur.²

Basına yansıyan haberlere göre olayların başladığı 27 Mayıs tarihinden itibaren polis müdahalelerinde 150 bin adet gaz bombası kapsülü ve 3 bin ton su kullanılmıştır.³

Aynı zamanda eylemlerin ilerleyen günlerinde eylemcilere karşı biber gazı solüsyonu katkılı suların kullanıldığı iddia edilmiştir.. İçişleri Bakanı Muammer Güler yaptığı açıklamada göz yaşartıcı gaz mühimmatlarının çok zorunlu olmadıkça kullanılmadığını belirtse de kullanılan biber gazının miktarı, polis teşkilatının bu aracı bilinçsiz bir şekilde kullanıldığını düşündürmektedir.⁴

Hükümet kanadından yapılan açıklamaların ekseriyeti bu eylemler sürecinde polisin hedef tahtasına konulduğu ve hükümetin polisi yıpratmayacağı yönündedir. Bu açıdan bakıldığında polisin yaptığı müdahalelerin hükümet kanadından görünümü meşru müdafaa halidir. Halbuki meşru müdafaa, ancak orantılı güç kullanımı ve saldırıda bulunan kişiye karşı yapılması durumunda mümkündür.

Eylem alanında bulunanların ifadelerine ve basına yansıyan haberlere göre polis müdahalelerinden gerek gezi parkında bulunan, gerekse çevre binalara sığınan eylemcilere (çevre oteller; divan otel gibi) biber gazlı müdahale devam etmiştir.⁵ Ayrıca hükümet yetkilileri tarafından yapılan açıklamalar, biber gazının kitle kontrol araçları arasında en uygun olanı olduğu ve biber gazının insan sağlığına olumsuz bir etkisi olmadığı yönündedir. Ancak uzmanlar tarafından yapılan açıklamalar ise, biber gazının etkilerinin kısa vadede ciltte tahrişlere, uzun vadede ise gözde oluşan etkiler dolayısı ile göz kaybına ve solunum yolu rahatsızlıklarına sebebiyet verdiği yönündedir.⁶

Türk Tabipleri Birliği, (TTB) gezi parkı olayları süresince 4 kişinin hayatını kaybettiği, 4 kişinin hayatı tehlikesinin devam ettiğini 11 kişinin de gözünü kaybettiğini açıklamıştır. Ayrıca TTB tarafından, olaylar kapsamında hastane kayıtlarına göre 60'ı ağır 7832 yaralının getirildiği bildirilmiştir. Türk Tabipler Birliği kayıtlarına göre başvurular biber gazına bağlı yüzeysel yanık, solunum sıkıntıları, astım krizi, epilepsi atakları, yakından atılan biber gazı kapsülleri, plastik mermiler ve darpa bağlı kas-iskelet sistemi yaralanmaları, yumuşak doku zedelenmeleri, kesiler, yanıklar, basit kırıklardan sakat bırakacak ciddiyete sahip açık/kapalı kırıklar, kafa travmaları, plastik mermilerden kaynaklı görme kayıplarına varan göz problemleri ve karın içi organ yaralanmalarından oluşmaktadır.⁷

Emniyet ise, Gezi Parkı olaylarında plastik mermi kullanıldığı iddialarını yalanlamıştır. Emniyet kaynakları olayların başladığı günden bu güne plastik mermi kullanılmadığını

² <http://t24.com.tr/haber/arinc-gezi-parkinda-polisin-gazli-mudahalesi-cigrindan-cikardi/231289>

³ <http://www.haber7.com/guncel/haber/1038497-3-bin-ton-su-150-bin-gaz-bombasi-kullanildi>

⁴ <http://www.haber7.com/guncel/haber/1033664-orantisiz-guc-kullanan-polislere-inceleme>

⁵ http://www.radikal.com.tr/turkiye/polis_divan_oteli_zorladi_ve_geri_cekildi-1137774

⁶ <http://gundem.milliyet.com.tr/biber-gazinin-tehlikesi-cok-/gundem/ydetay/1717792/default.html>

⁷ <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23556653.asp>

bildirmiş ve vatandaşın plastik mermi olarak bildiği müdahale aracının ise provokatörleri işaretlemek için nadiren kullanılan boyalı mermiler olduğunu belirtmiştir.⁸

30 Mayıs'ta çekilen görüntülerde polis olduğu iddia edilen kişilerce eylemcilerin çadırlarının yakıldığı görülmüştür. Ancak emniyet tarafından yapılan inceleme sonucunda görüntülerdeki kişilerin zabıta oldukları tespit edilmiştir. Müfettişlerin hazırladığı raporlar doğrultusunda, olaya katılan zabıtalara, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından açığa alınmışlardır.⁹

Bu arada Gezi Parkı eylemleri sonrası polisin işkence yapıp yapılmadığını araştırmak için İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gelerek incelemeler yapan Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin (AİÖK) çalışmalarının tamamlayarak ayrıldığı öğrenilmiştir. Başkanlığını İsviçreli Jean Pierra Restellini'nin yaptığı 9 Avrupa ülkesinden temsilcilerin yer aldığı heyetin, nezarethanelere baktığı, gözaltında tutulan 5 kişiyi rastgele seçerek müdafî odasında 10 dakikalık özel görüşmeler yaptığı belirtiliyor. Çalışmalarını bitiren heyetin emniyetten ayrıldığı ve kanunlara aykırı bir durumla karşılaşmadığını yetkililerine ilettiği öğrenilmiştir.¹⁰

İçişleri Bakanlığı'ndan Taksim Gezi Parkı'ndaki olaylara ilişkin yapılan açıklamanın devamında, "Son olaylara müdahaleler esnasında çekilen bütün görüntü ve bu konudaki iddialar incelenerek, güvenlik güçlerimizce amacını aşan ve yasaların vermiş olduğu yetki sınırlarını aşmak suretiyle orantısız güç kullandığı tespit edilen personel hakkında gerekli yasal işlemler yapılacak olup, incelemeler devam etmektedir." ifadesi kullanılmıştır. Bu kapsamda 4 Haziran'da Gezi Parkı eylemleri sırasında göstericilere uygulanan "orantısız güç" ve "biber gazı kullanımı" konusunda emniyet tarafından müfettişler görevlendirilmiştir. Ancak bu soruşturmalar yetersiz durumdadır ve daha çok basına yansıyan olaylara ilişkin olduğu gözlemlenmiştir. . Bu bakımdan kamuoyuna yansımayan ve orantısız güç kullanımı teşkil eden olayların da aynı şekilde incelenmesi ve etkili bir şekilde soruşturulması elzemdir.

B-Protestocuların Başlıca Talep ve Sloganları

Gösteri ve protestolarda önemli bir yeri olan Taksim Dayanışma Platformu taleplerini kamuoyuna şu şekilde açıklamıştır;

"- Gezi Parkı, Park olarak kalmalıdır. Taksim Gezi Parkına Topçu Kışlası adı altında ya da başka herhangi bir yapılaşma olmayacağına, projenin iptal edildiğine dair resmi bir açıklamanın yapılmasını,
- Atatürk Kültür Merkezi'nin yıkılmasına ilişkin girişimlerin durdurulmasını,
- Taksim Gezi Parkı'ndaki yıkıma karşı direnişten başlayarak halkın en temel demokratik hak kullanımını engelleyen, şiddetle bastırma emrini veren, bu emri uygulatan ve uygulayan, binlerce, insanın yaralanmasına, Mehmet Ayvalıtaş ve Abdullah Cömert adlı iki yurttaşımızın hayatını kaybetmesine neden olan sorumlular, başta İstanbul, Ankara, Hatay Valileri ve Emniyet Müdürleri olmak üzere tüm sorumluların görevden alınmasını,
- Gaz bombası ve benzeri materyallerin kullanılmasının yasaklanmasını,
- Ülkenin dört bir yanında direnişe katıldığı için gözaltına alınan yurttaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını, haklarında hiçbir soruşturma açılmayacağına ilişkin açıklama yapılmasını,
- 1 Mayıs alanı olan Taksim ve Kızılay başta olmak üzere Türkiye'deki tüm meydanlarımızda, kamusal alanlarımızda toplantı, gösteri, eylem yasaklarına ve fiili engellemelere son verilmesini; ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılmasını talep ederiz."

⁸ <http://www.timeturk.com/tr/2013/06/14/plastik-mermi-hic-kullanilmedi.html>

⁹ <http://yenisafak.com.tr/politika-haber/topbas-4-zabita-aciga-alindi-20.06.2013-534054>

¹⁰ <http://www.aktifhaber.com/gezide-cadirlari-polis-degil-zabita-yakti-808001h.html>

Gösterilerde kullanılan başlıca sloganlar ise şunlar olmuştur;

Her yer taksim her yer direniş, Faşizme karşı omuz omuza, Polis halkına ihanet etme, Katil polis hesap verecek, Ayağa kalk taksim, Mustafa Kemal'in askerleriyiz, Direne direne kazanacağız, Halkını kıskırtan Başbakan istemiyoruz, Direniş daha yeni başladı, Gazlar vadisi Taksim, Taksim Direnişi Onurumuzdur, Direniş değil diriliş...

Sloganların yanı sıra gerek pankart açmak suretiyle gerekse meydanda göstericiler tarafından kullanılmaz hale getirilen polis ve basın araçları üzerine yazılmak suretiyle eylemciler tepkileri dile getirmişlerdir. Fakat demokratik hak talepleri bir yana özellikle hükümet ve temsil edildiği iddia edilen kanat ile başbakanın şahsına yönelik hakareti de aşan boyutlara ulaştığı görülmüştür.

C- Devlet Yetkililerinin Tutum ve Açıklamaları

- Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yaptığı açıklamalar özetle şu şekildedir:

"Taksim'de bir kaç günden bu yana devam eden ve maalesef dün itibariyle kaygı verici bir noktaya gelen olayların yatışması için hepimize düşen, daha fazla olgunluktur. Güvenlik güçlerimiz, görevlerini yerine getirirken her zamankinden daha fazla ihtimam göstermeli, müdahalelerinde ölçülü olmaya dikkat etmeli, üzücü görüntülerin ortaya çıkmasına izin vermemelidir.

Bu sabah başta Sayın Başbakan olmak üzere ilgili hükümet ve devlet yetkilileri ile görüşerek bu hususları kendileriyle de paylaştım. Sükunetin sağlanması ve konunun yeniden bizlere yakışır bir şekilde tartışılarak neticelendirilmesi için herkesin üzerine düşeni ivedilikle yapacağına inanıyorum". (01 Haziran 2013) ¹¹

"Demokrasiler dediğimizde demokrasilerle tabii ki seçimlerle halkın iradesi ile her şey, ülkeyi yönetenler ortaya çıkar. Ama demokrasi demek sadece seçim demek de değildir. Seçimlerin dışında da farklı görüşler, farklı durumlar eğer itirazlar varsa bunların da çeşitli yollarla dile getirilmesinden daha tabii de bir şey olamaz. Barışçı gösteriler de şüphesiz ki bunun bir parçasıdır.

Şunun da yine bilinmesini isterim ki: Bütün bu son üç dört gün içerisindeki gelişmeler gösteriler, bunlar yapılırken Türkiye'nin demokrasisi de test edilmiştir. Demokratik olmayan, hukukun üstünlüğüne inanmayan ülkelerde bu tip gösterilerin nasıl neticelendiğini şöyle bir etrafımızdaki Ortadoğu'daki bazı ülkelerde olup bitenlere bakarsanız oradaki maliyetlerini göreceksiniz.

Türkiye'de ise bunlar gördüğümüz gibi çok şükür onarılmaz acılar tattırmadan gelişmiştir, neticelendirilmiştir ve bu saatten sonra artık hepimizin yapacağı şey sakin olmak, kurallara uymak ve neticede ülkemizin herhangi şekilde zarar görmesine fırsat vermemek olacaktır.

Ben bir kez daha bütün vatandaşlarımın büyük bir sağduyu içinde hareket edeceklerine inanıyorum ve demin söylediğim gibi verilen bütün iyi niyetli düşünceler, hep bunlar okunmuştur, görülmüştür, not edilmiştir ve mesajlar da alınmıştır." (03 Haziran 2013) ¹²

¹¹ <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2013/06/01/gulden-polise-uyari>

¹² <http://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskanindan-taksim-olaylari-aciklamasi-88182.html>

- **Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamaları ise özetle şu şekilde gerçekleşmiştir:**

"Bu ülkede herkesin görüşlerini özgürce ifade etme hakkı vardır. Bu ülkede herkesin demokratik sınırlar içinde, hukuk çerçevesinde tepkisini ortaya koyma, mitingini yapma hakkı vardır. Ancak hiç kimsenin hukuksuzca, demokrasi dışı eylem yapma, işgal eylemi yapma, esnafa, çevrede oturanlara, yoldan geçenlere zarar verme hakkı yoktur. Hele hele hiç kimsenin ağaçlar kesiliyor bahanesiyle ortaya çıkıp, Türkiye'de gerilimi arttırmaya hiç hakkı yoktur.

Çoğunluk nasıl ki azınlığa hükmedemezse azınlığın da çoğunluğa hükmetmeye, dayatmalar yapmaya kesinlikle hakkı yoktur. Hükümetle, hükümetin politikalarıyla, uygulamalarıyla meselesi olanlar, demokrasi ve hukuk çerçevesinde fikirlerini ifade ederler. Sandıkta da demokratik tepkilerini ortaya koyarlar. Bu işin mikyası, ölçüsü sandıktır. Sandığın dışında netice arayanlar bu ülkede demokrasinin peşinde olanlar değildir, antidemokratik uygulamaların peşindedir. Bunların hepsi demokrasi dışıdır, hukuk dışıdır.

Politika üretemeyen, plan proje üretemeyen muhalefetin illegal örgütlerle birlikte bu tertiplerde nasıl vazife aldığını, ortamı nasıl gerdiğini, nasıl tahrik ettiğini defalarca gördük ve yaşadık. Ekranları başında bizi izleyen milletime sesleniyorum; oynanan oyunu gayet iyi görmelerini istiyorum. Birkaç gündür Taksim Gezi Parkı ile alakalı olarak bazı eylemler, bazı gösteriler yapılıyor. Gerekçe ne? Bir; 'ağaçlar kesiliyor'. İki; buraya Topçu Kışlası aslına uygun olarak yeniden yapılacak. Efendim, 'burada AVM olacak'... Taksim'de Gezi Parkı'nda yapılan çalışmaların Topçu Kışlası'nın yeniden yapılmasıyla aslında alakası yok. Biz Topçu Kışlası'nı yapacağız. Topçu Kışlası gökten zembille inen bir proje değil. Bunu bilmenizi istiyorum." **(01 Haziran 2013)**¹³

"Biz en çok ağaç dikmiş hükümetiz. Taksim projemiz tarihi kültürü bir arada toplayan bir projedir. İstanbul'da çok güzel bir ortam oluşturacaktır bu proje. Tarihi ve kültürel bilinci birleştirecek bir proje bu. Orada AKM'nin yer aldığı yerde büyük bir opera yapacağız, o da güçlü bir merkez olacak ve daha güzel bir hale getirmek için vatandaşlarımızın hep beraber orada nezih bir ortamda gezme ve eğlenme fırsatı bulacaktır.

Taksim'e çevre duyarlılığı içinde işlem yapacağız. Asfaltları ve kaldırımları söküyorlar. Otobüslerin ve halkın kullandığı duraklara zarar verilmesi sorgulanmalı. Samimi vatandaşlarımızı arasına kimin karıştığına dikkat etmek gerekir." **(6 Haziran 2013)**¹⁴

"Bize sürekli Taksim'deki toplanan insanların mesajını aldınız mı diye soranlar, acaba Sincan'daki yüz binlerin, Kazlıçeşme'deki bir milyonu aşkın insanın mesajını alabildiler mi? Üç haftadır hem aziz milletimize hem dünyaya çok farklı bir Türkiye fotoğrafı verilmek istendi. Taksim Meydanı, Ankara'da Kızılay, İzmir'de Alsancak, sanki ortak bir tavrı gösteriyor gibi anlatılmak istendi. Bunun son derece örgütlü biçimde yapıldığını hatırlatmak istiyorum.

Ülkemizdeki medya kuruluşları bu tertip için hazırlıklıydı, uluslararası medya hazırды. Sosyal medya bu iş için donanımlı hale getirilmişti. Ülkemizin belli sermaye grupları faiz lobisi, içerde dışarıda belli örgütler bu iş için hazırlıklıydı.

Taksim'de, diğer illerde polise karşı, kamu binalarına, sivillere karşı çok ağır şiddet uygulanırken, bu barbarlık çarpıtılarak, masum çevre eylemi gibi lanse edildi. Her şey çok profesyonelce hazırlanmıştı. Taktikler, mesajlar ve twitler kullanılacak ve hazırlanan fotoğraflar, filmler adım adım hesaplanmıştı.

¹³ <http://www.haber7.com/ic-politika/haber/1033579-basbakan-erdogan-geri-adim-atmadi>

¹⁴ <http://www.trthaber.com/haber/gundem/basbakan-erdogandan-taksim-aciklamasi-88582.html>

Bazı uluslararası çevreler bu tertibin içindeyken, olmayanları kandıracak, tertibin içine çekecek hazırlıklar yapılmıştı.

Güvenlik güçlerimiz, demokrasi ve hukuk sınırları içinde son derece sabırlı şekilde, şiddet eylemlerine karşı başarıyla mücadele vermişlerdir. Hatta polisimiz sistemli bir şiddet hareketi karşısında, demokratik bir tavır sergilemiş ve demokrasi sınavından başarıyla geçmiştir.

Laf dinlenmediği zaman polis bu yetkisini kullanır. Kalkıp da kurşun attı mı, silah attı mı? Yok. Bakın iş. 16, 17. güne gelince, işte Adana'da yaşanan olay. Ve daha ileri gitti. Mecidiyeköy'de bir komiserimiz mermi neticesinde midesinden yaralandı. Bir diğer kardeşimiz ayağından yaralandı.

Bir tarafta ağaç dediler, hak dediler, demokrasi dediler. Ağaçları tahrip ettiler, o ağaçları tarumar ettiler. Gezi Parkı'nda kaldırım genişletmede 12 ağaç söz konusuydu. Ama bunların onlarca yıktıkları ağaç söz konusu. Yaktılar, yıktılar, saldırdılar ve herkesi rahatsız ettiler. Buyurun işte Pazar günü üniversiteye giriş imtihanı vardı. O gece sabah 4'e kadar tencere tava. Öyle devam ettiler. Beni senin üçe dörde kadar rahatsız etme hakkın var mı? O yavruları rahatsız etmeye hakkın var mı? Bu oyun artık bozulmuştur. Önce millet, milletin hükümeti, milletin partisi olan AK Parti bozulmuştur.

Bizim kimseye demokratik hakkını hukuk içerisinde kullanma diye bir yaklaşımımız yok ki. Miting mi yapacaksın yap. Ama hukuk çerçevesi içinde yap. Bunun dışına çıktığın zaman işte burada sıkıntı yaşanıyor.” (18 Haziran 2013)¹⁵

“Şiddet hiçbir zaman zaferin müjdecisi değildir. Şiddet biter, ötekileştirir. Şiddete başvuranlar, her zaman, her daim kaybetmeye mahkumdur. Bu millet bu kampanyaları yutmadı, kimin ne yapmak istediğini gördü, her zaman hakkın, haklının yanında yer aldı.

Gösterileri kıskırtanlar, milleti etkilemeyeceklerini biliyorlardı. Aslında başından beri uluslararası çevrelere seslendiler. Kendilerine dışarıdan destek bularak devam etmek istediler. Bu gösterilere katılanlar çok farklı katmanlardan oluşuyorlar. Biz hiçbir zaman halkın taleplerine sırtını dönen parti olmadık. Çevre hassasiyeti taşıyanlar samimi bulduk, söylediklerine kulak verdik. Temsilcileri saatlerce dinledik. Bakanlar Kurulu'nda o kadar zaman ayırmadık, onları dinledik. Samimi olmayanlar vardı, dürüst değiller.

Divan Otel'i'ne polis saldırdı' diyorlar. Durup dururken polis otele saldırmadı. Meydanlarda polisle çatışanlar, oraya kaçtılar, oraya sığındılar. Oranın sahipleri de onlara güzel bir ev sahipliği yaptı. Onun peşinden polis oraya girdi. Biliyorsunuz, yasalarda yataklık etmek de suçtur. Bu bir yataklık etme suçudur aynı zamanda.

Gençler bu oyuna gelmeyin, kullanılmayın. Gerçek manada yapacağınız bir şey varsa STK'larla hukuk içinde yapın.

Polisimin de yanlışları vardır. Doğrudur. Yanlış olanlara ilgili zaten Bakanlığım gerekli araştırmayı, soruşturmayı yapıyor. Ama burada olaya geniş baktığımız zaman zulme uğrayan polisimizdir. Şiddete uğrayan polisimizdir.

Kandil simidi gösteriyorlar ama ayakkabıyla girilen, içinde içki içilen camiyi göstermiyorlar. Üç gün camiyi işgal ettiler, operasyonlarını oradan yürüttüler. Biz tahriklere kapılmış olsak, bu ülke çok tehlikeli şeyler yerlere giderdi. Gezi Parkı'nda namaz kılanları gösteriyorlar, yanında bebeğiyle başörtülü kardeşime yapılan saldırıyı göstermiyorlar. Güya esprili sloganları görüyorlar, duvarlara yazılan ağır hakaretleri görmüyorlar. Gece yaralarına kadar millete tencere tava dinlettir. Çevreciliğin içinde

¹⁵ <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2013/06/18/basbakan-erdogan-konusuyor>

gürültü kirliliği, görüntü kirliliği yoktur. Saksı çiçeklerini yerlere yıkıp, onlarla barikat yaptılar.” (25 Haziran 2013)¹⁶

-İçişleri Bakanlığı Resmi Sitesi’nden Yapılan Açıklama Özetleri

“İstanbul ili Taksim gezi parkında yayalaştırma ve çevre düzenlemesi kapsamında yapılmakta olan faaliyetleri engellemek amacıyla, 28.05.2013 tarihinden beri çeşitli sivil toplum örgütleri ve gruplarca İstanbul ilimiz başta olmak üzere birçok ilimizde protesto eylemleri ve basın açıklamaları yapılmaktadır.

Kanuna uygun olarak düzenlenen hiçbir gösteri yürüyüşü ve basın açıklamasına güvenlik güçlerimizce müdahale edilmemektedir. Ancak; kanuna aykırı olarak düzenlenen veya sonradan kanuna aykırı hale dönüşen eylem ve etkinliklerde, müdahale şartları oluştuğunda gösterici grupların dağılması için öncelikle yasalarda belirtildiği üzere uyarı ve ikazlar yapılmaktadır. Uyarı ve ikazlara rağmen dağılmamakta ısrar eden gruplara zor kullanmak gerektiğinde, öncelikle su püskürtücü araçlar kullanılarak dağıtılmaları sağlanmaktadır.

Taksim meydanında ve gezi parkında kanunsuz eylemine devam eden, tüm uyarı ve ikazlara riayet etmemek suretiyle çevreye, iş makinelerine, işçilere, güvenlik görevlilerine, çevredeki esnaf ve vatandaşlarımıza karşı saldırıda bulunulması durumunda ise, gösterici grubun dağılmasını sağlamak amacıyla orantılılık ilkesi çerçevesinde müdahale edilmektedir. Bu müdahalelerde göz yaşartıcı gaz mühimmatları çok zorunlu olmadıkça kullanılmamaktadır.

Son olaylarla ilgili müdahaleler esnasında çekilen bütün görüntü ve bu konudaki iddialar incelenerek, güvenlik güçlerimizce amacını aşan ve yasaların vermiş olduğu yetki sınırlarını aşmak suretiyle orantısız güç kullandığı tespit edilen personel hakkında gerekli yasal işlemler yapılacak olup, incelemeler devam etmektedir.

Kanunsuz gösteri yapan bazı marjinal grupların vatandaşlarımızı kışkırtarak polise karşı protesto eylemlerine yönlendirdikleri anlaşıldığından, vatandaşlarımızın bu konuda duyarlı davranması beklenilmektedir.” (01 Haziran 2013)¹⁷

“İstanbul İli Taksim gezi parkında yayalaştırma ve çevre düzenlemesi kapsamında yapılmakta olan faaliyetleri engellemek amacıyla başlatılan ve son birkaç gündür hukuki çerçevenin dışına çıkılarak sürdürülmek istenen yasadışı gösterilere karşı, saldırı boyutuna gelinmedikçe ve zor kullanmayı gerektiren şartlar oluşmadıkça, güvenlik güçlerimizce müdahale edilmemektedir.

Ancak, sosyal medya üzerinden verilen yanlış bilgi ve mesajlarla vatandaşlarımız ve özellikle de gençlerimiz kanunsuz eylemler yapmaya yönlendirilerek gerçekleştirilen bu eylemler toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğünü aşan boyutlara ulaşmış olup, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğine ve kamu mallarına büyük zararlar vermektedir.” (03 Haziran 2013)¹⁸

- İstanbul Valiliği İle Yapılan Görüşme

MAZLUMDER İstanbul Şube Başkanı M. Cüneyt Sarıyaşar, Başkan Yardımcısı Ramazan Beyhan ve Denetim Kurulu Üyesi Av. Ümran Sırımsı Candemir’den oluşan heyetimiz 6 Haziran 2013 tarihinde, henüz olayların başlangıcı sayılabilecek günlerde İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

¹⁶ <http://www.haberform.com/haber/ak-parti-grup-toplantisi-basbakan-recep-tayyip-erdogan-konusmasi-25-haziran-201-114060.htm>

¹⁷ http://www.icisleri.gov.tr/default.icisleri_2.aspx?id=8432

¹⁸ http://www.icisleri.gov.tr/default.icisleri_2.aspx?id=8433

Yapılan görüşmede Sivil Toplum Kuruluşlarının önemine ve işlevine işaret eden Sayın Vali ihlal tespitlerinin delilleri ile birlikte sunulması halinde gereğinin yapılacağını ifade etmiştir. Göstericilerden şiddete başvuranların olduğu gibi emniyet teşkilatından da ferdi hareket ederek şiddete başvuranların olmuş olabileceğini ancak hak ihlallerini gerçekleştirenlerin emniyet mensubu olmasının soruşturma akıbetini etkilemeyeceğini belirtmiştir.

Milletin de hukukunu korumak durumunda olduğunu ifade eden Vali Mutlu "çünkü devleti milletle, milleti devletle çatıştırmaya başladığı andan itibaren bizim felaketimiz başlar." Diyerek oluşturulmaya çalışılan algının da farkında olma zaruretine işaret etmiş ve "evet burada biz elbette ki tek tek karelerdeki kötü şeyleri göreceğiz fakat bu bütün kötü kareler içersinde kötü kareleri kullanarak ve yahut kötü kareler oluşturularak yaratılmaya çalışılan şeyin ne olduğunu bileceğiz. Burada oluşturulmaya çalışılan bir algı var bunların hesabını ben milletin önünde vereceğim" demiştir.

"Siz- STK'lar- bizi tenkit edin. Sahipsiz bir şehirde yönetilmiyorsunuz ama bu şehirde neler olduğunu millet gördüğünde neler yapılmak istendiğini gördüğünde yaşanan tablonun ne kadar ucuz geçirildiğini ve bu şehrin bütün bunlara rağmen nasıl yönetildiğini daha iyi anlayacak millet. Bir tek tabanca patlamadan bu olayları idare ettik. Bu millet hangi noktalardan nereye geldi ben yarın bunları ileride anlatacağım." Diyerek yaklaşımını ortaya koymuştur.

6 Haziran 2013 tarihinde Valilik ile yapılan görüşme sonrası Gezi Parkı protestolarının seyrine ilişkin Vali Mutlu ile başkaca görüşme yapılmamıştır.

-İstanbul Valiliği Resmi Sitesinden Yapılan Açıklama Özetleri

Taksim Gezi Parkı'nda sürdürülen toplanmalar devam etmekle beraber; Taksim'e, özellikle Beşiktaş bölgesinden çıkışları sağlayan yollar üzerinde bazı grupların şiddetli eylemleri görülmektedir. Taksim -Gezi Parkı çevresindeki toplantılara polis tarafından kesinlikle herhangi bir müdahale yapılmamakta olup bu duruş genel yaklaşımımızı ve duyarlılığımızı göstermektedir.

Ancak, Taksim'e çıkan yollar üzerinde "Taksim'deki gruplardan farklı olarak" şiddet gösterisi yapan eylemciler, önemli kamu hizmetlerinin de aksamasına sebebiyet vermektedir.

Özellikle sağlık, ambulans, itfaiye gibi ivedi ulaşım gerektiren hizmetler engellenmektedir. Bu nedenle bu tür şiddet gösterilerini yürütenlere yönelik müdahalelerimiz, polislin Taksim'de toplananlara yapılan müdahaleleri gibi yanlış değerlendirmeleri de beraberinde getirmektedir.

Kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleyen ve Taksim'deki gruplardan tamamen ayrılan şiddet eğilimli gruplara yönelik zaman zaman yapılan müdahalelerin bu nedenle gerekliliğini değerli kamuoyumuzun bilgilerine saygıyla arz ederiz." (04 Haziran 2013)

"Gezi Parkı'nda çevreci bir sahiplenme ile başlamış olan gösterilerin, bilahare ulaşılmış olduğu nokta bütün milletimizin derin kaygı ve üzüntülerine neden olmuştur.

Bu kapsamda; Gezi Parkı'nda ve Taksim'de, ağırlıklı olarak geceleri toplanmalar sürmektedir.

Mevcut durumun; demokratik tutum ve davranışlarla sürdürülmesinde hiçbir engel, kısıtlama söz konusu değildir. Ancak, özellikle Atatürk Anıtımız ile Atatürk Kültür Merkezi binasını tamamen örten farklı döviz, pankart, afiş, flama ve resimler görünüm olarak

toplumsal tepkilere, ciddi eleştirilere ve hoşgörü hudutlarını zorlayan tutumlara sebebiyet vermektedir.

Bu olumsuzlukların yanı sıra, bir kamu binası olan Atatürk Kültür Merkezi adeta işgal altında gibi bir görünüme büründürülmektedir. Bu durum, binanın inşaat mahalli olması nedeniyle buraya zaman zaman giren göstericiler açısından çökme ve düşme risklerini de beraberinde getirmektedir.

Bu münasebetle; ülkemizin imajını dünya kamuoyunda da olumsuz etkileyen, toplumumuzda tepkilere sebebiyet veren, aynı zamanda gezi parkında bulunanların da mesaj ve gayesiyle aslında uyuşmayan, hatta çelişen bu görüntülerin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Bu nedenle; Bu sabah saat 08.00'dan itibaren güvenlik birimlerimiz sadece bu pankart, döviz ve resimlerin kaldırılmasına yönelik bir çalışma yapacaklardır. Bu çalışmanın Gezi Parkı'na ve Taksim'e yönelik bir boyutu kesinlikle yoktur. Gezi Parkı ve Taksim'de bulunan hiçbir kişi veya gruba yönelik bir faaliyet söz konusu olmayacaktır.

Bu kapsamla sınırlı olmak üzere yapılacak çalışmada güvenlik birimlerimize yardımcı olunması, her türlü yanlış anlama ve yorumlara sebebiyet verecek propagandalara itibar edilmemesi önem arz etmektedir. **"(11 Haziran 2013)**

"Legal ve illegal bazı oluşumların bugün saat 16.00'da Taksim Meydanı'nda toplanılması yönünde çağırılarda buldukları görülmektedir.

Taksim Meydanı ve çevresinde sağlanmış olan huzurlu ortamın sürdürülmesini engellemeye matuf bu tür çağrılar yasal değildir. Taksim Meydanı'nda yasal olmayan toplanmalara bundan sonra da müsaade edilmeyecektir." **(17 Haziran 2013)**

- **İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Başkanı Kadir Topbaş'ın 31 Mayıs 2013 tarihli basın açıklamasının özeti**

"Burada düşünülen Topçu Kışlası Sayın Başbakanımızın ifade ettiği ve toplumun algıladığı AVM şeklinde bir yapı değildir. Bu daha sonra tartışılır. Konuşulur. Ben ona girmek istemiyorum. Şu anda bizim yapmakta olduğumuz ve neredeyse bitme noktasına gelen ve yanlış algılanan, birilerinin de istismar ettiği bir ortamı görmekten üzüntü duyduğumu söylemek istiyorum. Yaptığımız sadece tretuvar ötelemesi için duvar yıkılmasıdır.

Bundan bir saat önce benden randevu talep eden Mimarlar Odası Başkanı Eyüp Mihçı ve İstanbul Şube Başkanı Deni İncedayı ile birlikteydim. Onlarda siyasilerin bunları kullanmaya kalkmalarından çok ciddi rahatsızlık duyduklarını söylediler. Burada yapılan bir AVM ve Topçu Kışlası inşası değildir. Bu bir duvar ötelemesidir. Toplam 700 metrekarelik bir alandır. Bazı ağaçlar da taşınmıştır. Bunlar 3-4 tanedir. Hatta iki tanesi de çalidan biraz büyük ağaçtır. Topçu Kışlası ilgili kuruldand geçen bir karar var.

IV- MEYDANA GELEN ZARARLAR

a- Ölümler

27 Mayıs'ta Taksim Gezi Parkı'nda başlayıp Türkiye geneline yayılan olaylarda İstanbul, Ankara, Hatay ve Adana'da olmak üzere toplam beş kişi öldü. Yaşanan ölüm olayları şunlardır;

Mehmet Ethem SARISÜLÜK (26 yaşında): 1 Haziran tarihinde Ankara'da yapılan eylemde polis müdahalesi sırasında, bir polis memurunun silahından çıkan kurşunun başına isabet etmesi sonucu Ethem SARISÜLÜK hayatını kaybetti. Bu ölüm, Gezi Parkı

olaylarında yaşanan ilk ölüm olayı oldu. Olayla ilgili soruşturma sürüyor ancak, polis memuru A.Ş., meşru müdafaa olduğu gerekçesiyle mahkemece serbest bırakıldı.¹⁹

Mehmet AYVALITAŞ (21 yaşında): 2 Haziran günü İstanbul Ümraniye’de devam eden olaylar esnasında göstericilerin arasından geçmeye çalışan bir araç, Mehmet AYVALITAŞ’ı ezdi.²⁰

Abdullah CÖMERT (22 yaşında): 3 Haziran tarihinde Hatay Antakya’da yaşanan olaylarda öldü. Otopside başa alınan iki darbe sonucu ölüm olayının gerçekleştiği anlaşıldı.²¹

Mehmet SARI (Komiser): Adana’da alt geçit köprüsünde düştü ve ağır yaralandı. Kaldırıldığı hastanede can verdi.²²

Zeynep ERYAŞAR (55 yaşında): İstanbul Avcılar’da yaşanan gösterilere katılan ERYAŞAR, yoğun gaza maruz kaldı ve kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti.²³

b-Yaralanmalar

Türk Tabipler Birliği’nin 24 Haziran’da yayınladığı bildiriye göre İstanbul’da Hastane (kamu ve özel) ve revirlere toplamda 4675 yaralı başvurdu. Bu başvurulardan 22’si ağır yaralı olarak sağlık kurumlarına geldi. İstanbul’da yaşanan yaralanmaların bazıları şöyle:

Berkin ELVAN (14 yaşında): Okmeydanı’nda polis tarafından atılan gaz fişegi başına isabet etti. Acilen Okmeydanı SSK’ya kaldırıldı ve halen yoğun bakımda tutuluyor.²⁴

Lobna al-LAMİİ (34 yaşında): Ortadoğu Teknik Üniversitesi Felsefe bölümünde okuyan Ürdün Kökenli (Radikal, 12 Haziran) LAMİİ, başına isabet eden gaz fişegi nedeniyle yaralandı ve hastaneye kaldırıldı. Lobna la-LAMİİ halen yoğun bakımda uyutulmakta ve hayati tehlikesi devam ediyor.

Volkan KESANBİLİCİ (38 yaşında): Radikal’in haberine göre, Tarlabası’nda bulunan KESANBİLİCİ’nin gözüne plastik mermi isabet etti.²⁵

Ahmet ŞİK: Birgün gazetesinin haberine göre gaz fişeginin başına isabet etmesi sonucunda yaralandı. Kaldırıldığı hastanede bir gece müşahede altında tutuldu ve taburcu edildi.

Ayrıca, Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) İstanbul Şubesinin verdiği istatistiklere göre, Gezi Parkı olaylarını gözlemlemek için alanda bulunan çok sayıda yerli ve yabancı gazeteci, biber gazı, plastik mermi ve polisin fiili müdahalesi sonucu çeşitli derecelerde yaralandılar.²⁶

Bunun dışında, İstanbul’daki olaylarda 6 kişi gözünü kaybetti ve 7 kişi de kafa travmasına uğradı. Genel olarak yaralanmalar, biber gazına bağlı olarak gerçekleşen yüzeysel yanıklar, solunum sıkıntıları, astım krizi ve epilepsi atakları; biber gazı kapsüllerinin

¹⁹ <http://haber.mynet.com/ethemi-vuran-polis-serbest-704791-geziparki/>

²⁰ <http://www.haberturk.com/gundem/haber/849663-gezi-parki-eylemlerinde-ilk-olum>

²¹ <http://www.aksam.com.tr/guncel/hatayda-abdullah-comert-acilan-ates-sonucu-oldu/haber-212420>

²² <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23556728.asp>

²³ <http://www.yurtgazetesi.com.tr/gundem/gezi-eyleminde-bir-can-kaybi-daha-h36801.html>

²⁴ <http://www.ntvmsnbc.com/id/25449356/>

²⁵ http://www.radikal.com.tr/turkiye/lobna_12_gundur_gozlerini_acamadi-1137220

²⁶ <http://www.timeturk.com/tr/2013/06/24/bu-da-gezi-parki-eyleminin-gazeteci-bilancosu.html>

[bilancosu.html](http://www.bilancosu.html)

çarpması sonucu gerçekleşen kas ve iskelet yaralanmaları; TOMA suyunun şiddetinden dolayı gerçekleşen ikinci derece yanıklar şeklinde gerçekleşti.²⁷

Ayrıca, İçişleri Bakanı Muammer GÜLER, 516 güvenlik görevlisinin yaralandığını belirtti.

c-Sahıslara Yönelik Maddi Zararlar

Olaylardan sonra Taksim ve civarını dolaşan MAZLUMDER aktivisti gözlemcilerimizin gözüne çarpan ilk şey, işyerlerinin camlarına, duvarlarına ve kepenklerine spreyci boya ile yazılmış olan sloganlardı. Ayrıca camların kırık olduğu da gözlemlendi.

Esnafla konuşmak isteyen gözlemcilerimize bölge esnafının çoğunluğu bilgi vermekten kaçındı. Olaylarda aldıkları zararları anlatan esnafın genel şikâyeti ise camların kırılması, kepenklerin ve duvarların boyanması, tabelaların kırılması ve parçalanması oldu.

İçişleri Bakanı GÜLER ise 6 Haziran'da yaptığı basın açıklamasında Taksim Gezi Parkı Protestoları kapsamında 78 ilde 746 gösteri yapıldığını, bu gösteriler sırasında 915 vatandaşın ambulanslarla ve çeşitli vasıtalarla hastanelere başvurduklarını, 79 kişinin hastanelerde yattığını, 516 güvenlik görevlisinin de yaralandığını, 280 işyeri, 259 özel aracın, bir konutun ve çeşitli reklam panolarının da zarar gördüğünü açıklamıştır.²⁸

d-Kamu Malına Yönelik Zararlar

İçişleri Bakanı Muammer GÜLER' in açıkladığı verilere göre Türkiye genelinde bir polis merkezi, 103 polis otosu, beş kamu binası, biri Cumhuriyet Halk partisi ve geri kalanı Adalet ve Kalkınma Partisine ait olmak üzere 12 parti teşkilat binası, trafik levhaları, otobüs durakları, kaldırımlar, MOBESE kameraları, sinyalizasyon sistemleri, Park ve peyzaj düzenlemeleri, Aydınlatma direkleri ve çöp konteynırları zarar gördü. Bu zararlardan dolayı oluşan maddi kayıp 70 milyonu buldu.

İstanbul'da yaşanan zararları ise Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir TOPBAŞ açıkladı. TOPBAŞ'ın açıkladığı verilere göre, Gezi Parkı olaylarında 99 İETT otobüsü ve 19 Halk Otobüsü kullanılamaz hale geldi. Ayrıca 15 itfaiye aracı da zarar gördü. Bunun dışında kaldırım taşları ve döşemeler yerlerinden söküldü, zeminler zarar gördü. Son olarak da çiçeklikler, göstericiler tarafından barikat olarak kullanılmak üzere yerlerinden söküldü.

V- PROTESTOCU GRUPLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

MAZLUMDER İstanbul Şubesi gönüllümüz Doğukan Sever tarafından Taksim Gezi Parkı eylemlerinde rol alan belirli gruplarla görüşmeler yapılmış ve bu gruplar talep, tespit ve düşüncelerini derneğimizle aşağıda özetleyebileceğimiz şekilde paylaşmışlardır. Paylaşılan metinlerin tamamı rapor ekimizde yer almaktadır.

1-Türk Tabipler Birliği

"Gezi Parkı park olarak kalsın, şiddet içeren ve buyurgan iktidar dili değişsin, insan ölümlerine yol açan polis şiddeti son bulsun, biber gazı uygulaması yasaklansın, sorumlular görevden alınsın" biçimindeki ana taleplerin yanı sıra polis şiddeti ile yaralanan binlerce yurttaşımızın tedavisinin ivedilikle ve ücretsiz olarak gerçekleştirilmesi ve bir "afet" olarak değerlendirilmesi gereken Gezi Parkı sürecindeki polis şiddetinin yarattığı sağlık krizi ve ardından oluşacak psikolojik travmanın önlemlerin alınması için sağlık otoritesinin sorumluluklarını yerine getirmesi taleplerimiz oldu.

²⁷ <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/veriler-3842.html>

²⁸ http://www.icisleri.gov.tr/default.icisleri_2.aspx?id=8444

En yaygın insan hakkı ihlali bizim açımızdan zehirli bir kimyasal olan "biber gazı" bombalarının binlerce kişinin üstüne pervasızca ve inanılmaz sayıda atılmış olmasıdır. Kullanımı yasaklanması gereken bu kimyasalın mevcut halde kullanımı birçok kurala bağlı iken, ülkemiz polisi tarafından her konuda olduğu gibi hiçbir kural gözetilmeden insanlara boca edilmesi gerek risk grupları (kalp hastaları, astımlılar vb.) üzerindeki ölümcül etkisi gerekse de çok fazla maruz kalmanın orta uzun dönemdeki başta kanser olmak üzere olası etkileri yok sayılarak kullanılmış oldu. Atış açısına hiç özen gösterilmeyerek insanların ölümüne ve kör kalmasına neden olunması ise biber gazı kullanımının insan hakları ihlallerinde olduğu boyutu göstermesi açısından ibret vericidir. TOMA'lardan sıkılan tazyikli suların içine konan biber gazının vücutta yarattığı reaksiyon da aynı kapsamda kabul edilemez bir ihlal sayılabilir.

Ayrıca yaralanan insanların sağlık hizmetine erişimlerinin hızla sağlanmamış olması, Kızılay başta olmak üzere afet kurumlarının Sağlık Bakanlığı'nın gerekli tedbirleri almayarak burada yaralanan yurttaşları "düşman" ya da en azından "öteki" olarak görmüş olması, yeterli ambulans desteğinin sağlanmamış olması insan hakları ihlalleri arasında değerlendirilmelidir. Kamu sağlık kurumlarının bu tutum karşısında gönüllü hekimlerin kendi olanakları ve özverileriyle acil sağlık hizmeti sunma çabalarının engellenme girişimleri, hatta cezalandırılması yoluna gidilmesi insan hakkı ihlali olarak değerlendirilmelidir.

2- Antikapitalist Müslümanlar

Gezi Parkı eylemi oldukça naif bir ortamda başlamıştı. Gezi Parkı içinde çadırlarla sabahlayarak protesto yapan bir kalabalık vardı. Biz de kendi grubumuzla Gezi Parkı içindeydik. Sabah 5 gibi polis hiçbir uyarıda bulunmadan parka girdi ve fişeklerle kalabalığa saldırdı. Tespit ettiğimiz 60 günlük bir bebek, yaşlı insanlar ve tekerlekli sandalyeli hastalar vardı. Gazdan kaçanların bir kısmı parktaki bir duvarın üstlerine yıkılması sonucu yaralanıp hastaneye kaldırıldı. Bizim arkadaşlarımızdan da bir kısmı gazdan ve polisin darbından etkilenerek hastaneye kaldırıldı. Bu orantısız güç karşısında tepki koymak isteyenler aynı günün sabah 10'unda parkın önünde basın açıklaması yapmak istediler ve yine gazlı müdahale oldu. Bu iki bariz haksızlık karşısında geniş kitleler akşam iş çıkışında tepkilerini Gezi Parkı'nı da aşarak hükümete ve otoriter, baskıcı, faşist anlayışa yönlendirdiler. Yani işin Gezi Parkı'ndan uzaklaşıp, hükümet eleştirisine dönmesinin temel nedeni polisin aşırı şiddet kullanmasıdır. Sonrasında bu şiddete cevaben kitle reaksiyon göstermiştir. Yalnız bilinçli bir yakıp yıkmaya yoktur. Böylesi bir eyleme yönelenler diğer kişiler tarafından engellenmiştir. Polisi gezi parkı çevresinden uzak tutmak için yapılan barikatlardan ötürü bazı kamu malları ve parkeler de sökülmüştür. Bunlar polise atılmak için değil barikat yapımında kullanılmıştır. Taraftar kitlelerinin de eylemlere katılmasıyla, cinsiyetçi tezahüratlar ve yazılar da duvarlara yazılmıştır. Bu yazı ve tezahüratlar yakın zamanda diğer eylemciler tarafından önlenmiştir. Yazıların üstü eylemciler tarafından silinmiş ve küfürlü tezahüratlar süreç içerisinde bitmiştir.

3-Kaldıraç

Taksim Meydanı ve çevresinde, büyük rantların döndüğü, bir avuç asalağın zenginliğine zenginlik katmak için buralarda oturan insanların yerlerinden edildiği bir saldırı olduğunu söylüyoruz. İstanbul'un bir çok mahallesinde "kentsel dönüşüm " adı altında rant için saldırılar da sürdürülmekte. Taksim Meydanı'nın bu ülkenin toplumsal mücadele tarihinde çok önemli bir yeri vardır. Burası işçi sınıfı-emekçiler için tarihi bir meydandır ve önemi hiç bir zaman değişmeyecektir.

Gezi Parkı'ndaki başlayan inşaatı fark eden arkadaşların durumu haber vermesi ile 20 kişi ile başlayan, sonra 50- 100 kişiye çıkan protesto eylemleri, başbakanın "Ben ne dersem o!" tavrı ile beraber polisin defalarca vahşice parktaki bir avuç insana saldırması ile bir toplumsal patlamaya ve isyana dönüştü.

Polis şiddeti konusunda ise, en son 29 Mayıs günü sabaha karşı başlayarak devam eden şiddet için şunu söyleyebiliriz. Cana kastedilmiştir. Üç arkadaşımızın şehit olması, daha fazla hayatını kaybeden arkadaşlarımızın (Tüm eylemlere katılan insanlardan söz ediyoruz.) olmaması tamamen tesadüftür. Sayısı netleşmeyen ama 21 olarak ifade edilen arkadaşımız gözlerini kaybetti. Daha fazlası kafa travması geçirdi. Hala yoğun bakımda olan ve ölüm kalım mücadelesi veren arkadaşlarımız var. Bunlar kazara olan yaralanmalar değildir. Polisin gaz fişeklerini, plastik ve gerçek mermileri hedef gözeterek ateşlemesi sonucu olmuştur. Bunun yanında gazdan etkilenerek, kalp krizi ya da solunum yetmezliği sonucu hayatını kaybeden insanlar vardır. Ancak, "dolaylı" olduğu için kayıtlara girmemektedir. Bildiğimiz bu şekilde İstanbul Avcılar' da yaşlı bir kadın, Ankara Kızılay'da bir kişi yoğun gaza maruz kaldıkları için hayatlarını kaybetmiştir.

VI- OLAYLARIN DIŞ BASINDAKİ YANSIMASI

THE ECONOMIST

Her ne kadar Türkiye'nin islam ve demokrasinin sentezi olarak ekonomideki başarısı takdire şayan olsa da Taksim protestoları konusunda hükümet katı bir tavır sergiliyor. Protestolarla ilgili diğer medya kuruluşlarının görmezden geldiği birçok şey var. Bunlar; tomaların tazyikli su sıkması, biber gazının aşırı kullanılması, polisin orantısız kuvvet kullanması gibi şiddet içeren olgulardı. Medya patronları kendi çıkarlarını tehlikeye sokma korkusu yüzünden ilk iki gün boyunca olaylara ilgisiz kaldı. Protestolar yerine güzellik programları, yemek programları yayınladı. Öğrenciler vücutlarındaki morarmaları "Erdoğan'ın öpücüğü" diye adlandırdılar.4000 in üstünde insan yaralanırken 900 kişi tutuklandı ve 3 kişi hayatını kaybetti. Eylem alanında esnaf protestocu gençlere destek verdi, biber gazından etkilenen başörtülülere yardım eden dövme gençler ve yine biber gazından etkilenen hayvanlara yardım eden insanlar dikkat çekti. Yurt genelinde tencere-tava eylemleri yapıldı.

Gazetede yayımlanan makalelerde 10 yılda ekonomide gerçekleşen küçümsenemez büyüme oranına karşılık bu hızlı yükselişe tezat olarak birçok problemin ortaya çıktığı ifade ediliyor. Ergenekon davaları, dış politikadaki çözümler, hükümeti eleştiren gazetecilerin tutuklama tehdidi ile karşı karşıya kalması, basında sansür gibi konulara gazete yazarları tarafından sıkça değiniliyor.

Gazetenin savı "Türkiye'nin demokrasisi olgunlaşıyor ve sivil toplum güçleniyor" ifadeleriyle özetlenebilir. Taksim'deki çeşitliliğe ve yardımlaşmaya dikkat çekerek ideolojik, sınıfsal ve dinsel olarak bölünmeden basmakalıp yargıları yok eden bir çizgiye geçişin söz konusunu iddia ediyor. Gazete özetle Erdoğan'ın tavrının otoriter olduğu iddiasıyla Türk halkının demokratikleşme istediğini dile getiriyor.

FOREIGN POLICY

AKP yönetimi Türkiye'nin demokrasi sürecini zayıflattı. Derin devlet korkusu sarmış AKP, kültürler üzerindeki tehdidi arttırarak özgürlükleri azalttı. AKP yönetimindeki Türkiye; "içi boş demokrasinin merkezi" olarak görülüyor. Başta yapılan reformlar her ne kadar AKP'yi demokrasiyi destekliyor gibi gösterse de 2012'den sonra Türk modeli demokrasinin zayıfladığı görülüyor. AKP'nin demokratik eksiklikleri tamamlamak için yönettiği kişilere karşı sorumluluk ve hesap verme bilincini arttırması gerekiyor.

Gazetenin yazarları ifade özgürlüğü hakkındaki ihlaller nedeniyle demokrasinin gerilediğini iddia ediyor. Polis ve protestocular arasındaki şiddeti sansürleyen basın, haksız tutuklamaların ve hükümetin zorlayıcı tavırlarının demokratik bir ülkeyle tutarlı olmadığı ifade ediliyor. Yazarlara göre; yönetimin insanların taleplerinin üstüne odaklanması gerekiyor, çünkü protestoların bir etkisi de dünyanın ilgisini AKP yönetiminin çelişkili yönlerine çekmek oldu. Gösterilerin asıl destekçisi orta sınıftı ve AKP'ye oy

verenler dahi protestolara katıldı. Protestolar, hükümet karşıtı gösterilere dönüştüğünden beri AKP'nin İslamcı-otoriter tavrına karşı bir hal aldı ve bu gösterilerin bir taban örgütlenmesi de vardı.

Gazetede yayımlanan bir rapora göre ise Türkiye demokrasi için uygun bir örnek değil. Türkiye'nin İslami kültüre saygı duyan ama aynı zamanda liberal demokrasiyi toplumsal ve siyasi hayata yerleştirecek yeni bir lidere ihtiyacı var. F.P son olarak AKP'nin demokratik eksiklikleri tamamlamak için yönettiği kişilere karşı sorumluluk ve hesap verme bilincini artırması gerektiğine dikkat çekiyor.

THE GUARDIAN

Gazete, protestocuların durumuyla ve göstericilerin polis şiddetine tepkisiyle ilgilendi. Kullanılan orantısız güçten sıkça bahsetti ve bununla ilgili Uluslararası Af Örgütü ve Türk Tabipler Birliği'nin raporlarına yer verdi. Polis insancıl olmayan gaddar müdahaleleriyle betimlendi.

Gazetede yer alan makalelerde mercek altına alınan haberler çoğunlukla göstericiler polis ve AKP/Erdoğan arasındaki yarış resmediyor. Göstericileri ikiye ayırarak; bir tarafta polise karşı barikat kuran, atılan biber gazlarını etkisiz hale getiren göstericileri 'becerikli' olarak tanımlarken diğer tarafta polis tarafından sürüklenen ya da gazdan etkilenip tedavi edilmeye çalışılan göstericilerin davranışlarını ise 'acıklı' olarak tanımlıyor.

Erdoğan'ın protestocuları "çapulcu" diye adlandırdığına değinilerek protestocular ve AKP taraftarları arasındaki gerilim nedeniyle ülkede bölünme yaşandığı iddia ediliyor. Gazeteye göre bu bölünmenin sebebi Erdoğan'ın protestocuları terörist diye adlandırması.

Gazeteye göre Türkiye'de başbakanı karşı bir hoşnutsuzluk var ve bunun nedeni ise "aşırı güç kullanımı ve bölücü üslup". Erdoğan'ın demokratik seçimlerle başa geldiği kabul edilse bile otoriterleşme ve sivil toplum üzerindeki baskı dikkat çekici. Harding, "Erdoğan'ın protestolara cevabı" adlı makalesinde başbakanın politikasını 'İslam'ı yeniden toplumsal hayata entegre etmek' olarak tanımlıyor. Yazara göre Erdoğan Atatürk'ün yaptığı reformlarla kıyaslandığında trajik bir karakter olarak görünüyor.

JADALIYYA

Gazete, genel çerçevede hükümete karşı büyüyen hoşnutsuzlukla ilgili haberler yaparak protestoların yardımlaşma ve dayanışma sağlayarak toplumsal kutuplaşmaları ortadan kaldırdığını iddia etti. Gazeteye göre, polis şiddeti ve hükümetin tehditleri protestocularda korkudan çok dayanışma duygusunu açığa çıkardı.

Biber gazı nedeniyle oluşan sağlık sorunlarıyla ilgili haberlere sıkça yer verilirken yapılan haberlerde protestocuların ideolojik çıkarları düşünmeden yardımlaşma içerisinde hareket ettiği iddia ediliyor. ("Biber Gazına Karşı Birlikte Direniş" adlı makale) Gazete yazarlarının kaleme alınan makalelerde polisin göstericilere karşı olan tavrının bu yardımlaşmayı tetikleyen en büyük etken olduğu ortak kanaat olarak dile getirilerek dayanışmaya katkı sağlayan bir diğer hususun da farklı dini, kültürel, etnik gruptan kadınların direnişe katılması olduğu ifade ediliyor.

Gazete, AKP hükümetinin gücünü sürdürebilmek için her ne kadar halk buna tepkili olsa da Osmanlı tarihini kullandığını öne sürüyor.

JERUSALEM POST

Gazete genel olarak hükümet karşıtı bir tavır sergilerken göstericilerden yana tutumu dikkat çekiyor. Gazete, AKP hükümetini Osmanlı yönetim sistemini yeniden canlandırmak

isteyen otoriter bir yönetim olarak tasvir ediyor. Ancak Atatürk'ün kurduğu laik yönetimden yana olan halk, hükümetin bu İslamcılık ve Osmanlıcılık politikalarına karşı.

Erdoğan protestocuları 'terörist' olarak adlandırıyor ve konuşmalarında hükümetin gücünü kaybetmeyeceğini vurguluyor. Erdoğan'ın "siz ne yaparsanız yapın biz kararımızı verdik" söylemi bunu kanıtıyor. Bu tutum hükümetin ne kadar despot olduğunun bir örneğidir. Ayrıca hükümet, protestocuları caydırmak için polis-gösterici çatışmasını ve polisin şiddetini destekliyor.

Gazeteye göre bu olaylar Türkiye'nin Batıyla özellikle ABD ile diplomatik ilişkilerinde sorunlara yol açacak ve muhtemelen AKP'nin gelecek seçimlerde oy kaybetmesine neden olacak.

WALL STREET JOURNAL

Gazete, gösteriler hakkında detaylar sunmaktan çok hükümet karşıtı politikacıların yaşadığı hezimetten ve Erdoğan'ın son yıllarda artan gücünden bahsediyor. Protestocuların ideolojik olarak birleşmesine, nasıl motive olduklarına ve hayal kurduklarına değiniyor. Göstericilerin profili 'seküler orta sınıfa ait gençlerin lidersiz ortaya çıkışı', 'öğrenciler ve genç orta sınıf' 'sakallı gençlerle başörtülü kadınlar yan yana yürüdü' başlıklarıyla özetleniyor. Bir makalede göstericilerden birinin "bunun kimi desteklediğimizle ilgisi yok, ben milliyetçiyim, diğeri komünist bir diğeri Müslüman, bunun özgürlük ve demokrasiyle ilgisi var" sözlerine değinilerek orta çıkan dayanışma duygusu vurgulanıyor. Gazetede gösterilerin şiddet boyutuna çok az yer verildiği görülüyor. Fotoğraflarla yalnızca gösterilerin barışçı yönü yansıtılıyor.

Gazetede yer alan makalelerde üslubunun onaylanmaması nedeniyle Erdoğan gösterilerin hedefi olarak gösteriliyor. Makalelerden birine göre; Alevileri kışkırtan, gazetecileri tutuklayan, AYM'ye müdahale eden Erdoğan 'durdurulamaz' olmaktan keyif duyuyor.

Gazete, daha çok protestoların demografik ve siyasi yapısına dikkat çekiyor. Gazetede yer alan makalelerden ortaya çıkan sonuç; her ne kadar ülke uluslar arası arenada ekonomik ve siyasi olarak gelişse de ülkedeki seküler, muhafazakar, milliyetçi kesim arasındaki bölünmüşlük devam ediyor.

WASHINGTON POST

Gazete Taksim protestolarını birçok yönüyle ele alıyor. Türkiye'nin siyasi durumunu da inceliyor. Gazetede yer alan makaleler; protestolar, Erdoğan'ın protestolara tepkisi, toplumsal şikayetler ve bunun hem ekonomik hem de uluslararası boyutu hakkında geniş bir yelpazeye sahip. Protestoların Amerika, Almanya ve Avrupa Birliği ile ekonomik ilişkiler üzerindeki etkisi de mercek altına alınıyor.

Gazetede yer alan analizler daha çok protestoların uluslararası boyutuyla ilgili. Birçok makalede olayların Türkiye'nin Avrupa, Ortadoğu ve Amerika'yla olan ilişkisine etkisine odaklanılarak daha çok Erdoğan'ın olaylara tepkisine, onun liderlik tarzına değiniliyor. Birçok makalede polis şiddeti vurgulanırken gösteriler barışçıl olarak gösteriliyor.

Türkiye'de çalışmış olan bir yazarın makalesi aslında gazetenin göstericilere olan desteğini açıkça gösteriyor. Makale Erdoğan'ın liderlik tarzını eleştiriyor, AKP hükümetini despot yönetimlerle kıyaslıyor ve ayıplanması gereken tek kişinin Erdoğan olduğunu söylüyor. Yazarın, göstericilerin yalnızca dans ederek, şarkı söyleyerek yaptığı protestoları anlatması açıkça protestoculara sempati ile yaklaştığını gösteriyor.

Gazete protestoculara karşı polis şiddetini resmediyor. Protestocuların şikayetlerine ve Erdoğan'ın bunlara cevaben söylediği sözlere yer veriyor. Ayrıca bu sürecin Türkiye'nin AB'ye üye olma durumuna etkisi de birçok makalede tartışılıyor. Erdoğan'ın tepkilerinin

uluslararası boyutu incelenirken Uluslararası Af Örgütü ve Human Rights Watch gibi uluslararası örgütlerin de Erdoğan'a eleştirilerine yer ayrılıyor.

AL JAZEERA

El Cezire internet gazetesi Türkiye'deki protestolara geniş bir yer ayırdı. Gösterilerin ilk günlerinde haber merkezi protestoları naklen yayınladı ve Arap Baharı gibi bölgedeki diğer hareketlenmeler ile Türkiye'deki protestoları karşılaştıran bir tutum sergiledi. Türk protestoları ve Arap baharı arasındaki bağlantılar yerine Türk ve Arap toplumlarının İslam anlayışı üzerinden bu iki toplumsal hareketlenmenin farklılıkları hakkında açıklamalar yaptı. Yayımlanan makalelerden bazıları protestoların Türkiye'nin bölgedeki rol-model özelliğine etkileri üzerineydi. Örneğin bir yazar, protestolardan sonra Türkiye'nin özellikle devrim sonrası siyasi partiler üzerindeki model olma rolünü azalttığına dikkat çekiyor. Yazara göre gösteriler Türkiye'nin Tunus ve Mısır gibi ülkelerde Arap baharı sonrası demokrasi inşası üzerindeki etkisini olumsuz yönde etkiliyor.

Erdoğan'ın El Cezire'ye yönelik gösterileri kışkırttığına dair eleştirilerine rağmen gazete aynı şekilde raporlarını yayınlamaya devam etti. Ayrıca gazete Türkiye'de olaylar süresince medyanın durumu hakkında da geniş kapsamlı birçok makale yayınladı. Özellikle sansürlenmemiş ve özgür basın eksikliği konusuna dikkat çekti. Bunun yanı sıra sosyal medyanın (twitter başta olmak üzere) bu gösterilerdeki önemini analiz eden makalelere de geniş yer verdi.

Son zamanlarda, gazetenin Erdoğan'ın liderliğinin geleceği hususundaki açıklamalarında oldukça sert olduğu görülüyor. Gazeteciler protestoların Erdoğan'ın ve AKP'nin siyasi geleceği üzerindeki olumsuz etkisini sık sık not ediyor. Dikkat çektiği bir diğer husus ise hiçbir siyasi partinin temsiliyetine yer vermeyen, yalnızca ortak şikayetler nedeniyle farklı yapıdaki grupların bir araya gelmesi.

Makalelerin çoğunda polis biber gazı ve tazyikli su kullanımına vurgu yapılırken, ayaklanmalardan "miting" protestoculardan ise "aktivist" olarak bahsediliyor. Bir gazeteci bunu "polis barışçı göstericileri bastırmak için biber gazı ve tazyikli su kullandı" ifadeleriyle açıklıyor. Bunu göstericilerin çadırlarının ve eşyalarının yakıldığı yönündeki haberler takip ediyor. Tüm bunlar gazetenin polis şiddetine tepkili yaklaşırken göstericilere daha yakın bir pozisyonda durduğunu gösteriyor.

AL MANAR

Gazetenin Taksim protestolarına ve Türkiye'deki genel siyasi iklime eleştirel yaklaştığı görülüyor. İlk olarak gazete protestocuları ve polisten göstericilere uygulanan şiddeti vurguluyor. Polisin müdahalesi yüzünden ölen ve yaralanan insanların sayısı hakkında istatistikler sunuyor ve polis gaz bombası ve tazyikli su kullanımıyla ilgili haberler yapıyor. Ülke genelinde birçok protestocunun tutuklandığına dikkat çekiyor.

Gazete, olayların çevresel bir protestodan Erdoğan'a karşı kitlesel bir protestoya dönüşmesinin nedenleri üzerinde duruyor. Yayımlanan makalelere bakıldığında bu nedenlerden bazıları "yalnızca AKP'ye finansal destek sağlayan üst düzey iş adamlarına hitap eden ve gitgide otoriterleşen bir hükümet, hükümetin izlediği neo-liberal ekonomi politikası, birkaç yıl öncesine nazaran büyüme oranlarının düşmesi, işsizlikteki artış, tüketici harcamalarındaki düşüş" olarak gösteriliyor.

Gazete, Türk polisinin tavrına karşı kamusal muhalefeti güçlendirmek adına Uluslararası Af Örgütü ve Türk Tabipler Birliği gibi örgütlerden alınan bilgileri kanıt olarak sunuyor. Ek olarak tüm bu protestoların AKP ve Erdoğan'ın gücünün üzerindeki etkisini araştırırken Avrupa ile diplomatik ilişkilerin ve Avrupa Birliği'ne giriş sürecinin de tehlikeye girdiğine dikkat çekiyor.

Gazetede yer alan makalelerden birinde yazar "Türkiye'deki isyan Erdoğan'ın gücünü sarsıyor" adlı makalesinde Erdoğan'a karşı tartışmalı bir tez öne sürüyor. Yazarın belirttiğine göre "AKP'li belediye başkanı gezi parkında yapılacak olan AVM' den önemli derecede kazançlı çıkacak ve aynı zamanda bu inşanın sözleşmesini yapan kişi de Erdoğan'ın damadı".

CNN INTERNATIONAL

Yayın Organı genel olarak AKP'nin iktidara gelişi, Türkiye ekonomisini reforme etmedeki başarısı, ekonomideki hızlı gelişme ve büyüme gibi konular üzerine odaklanıyor. Ancak tüm bu olumlu tasvirlerle rağmen gazete hükümetin aile planlaması ve daha birçok konuda yeni uygulamalar getirmesini Osmanlılaşma, İslamcılık olarak nitelendiriyor ve bundan hoşnutsuzluğunu dile getiriyor. Gazeteye göre, Gezi Parkında yapılacak dönüşümler Türk Halkı için bir sınır noktası haline gelmiş durumda. Hükümetin polis göstericilere karşı kullandığı şiddet konusundaki özürsüz tavrı vurgulanıyor ki bu tavır gazete tarafından AKP'nin geleceği için bir tehdit olarak görülüyor.

Ökfen ve Akkoyunlu'nun "Mazlumdan zalime: Erdoğan'ın bitmeyen dönüşümü" adlı makalelerinde onu bölücü konuşmalarından ve kibirli tavrından dolayı uyardığı görülüyor. Makalede Erdoğan Fransız lider Charles Gaulle'ye ve Rusya başbakanı Putin'e benzetiliyor. Ayrıca Erdoğan'ın üslubunun her geçen gün daha da otoriterleştiği vurgulanıyor. Makaleye göre; kadınlardan aile hayatına, alkolle ilgili kısıtlamalardan polis şiddetine tüm bu konularda hükümetin kontrolünün artması başbakanın meşruiyetini zedeliyor.

Gezi Parkı/Taksim'de gelişen olaylar açısından bakıldığında Mullen "Türkiye'deki protestolar nasıl gelişti?" adlı makalesinde bu olayların AKP'nin gelecekteki siyasi hedeflerine engel teşkil edeceğini söylüyor.

Gazeteye göre, Hükümet o bölgede yaşayan insanlara Taksim'de gerçekleşecek olan projenin bir onarım projesi olduğunu söylese de kısa sürede protestolar patlak verdi ve Erdoğan'ın istifasını isteyen kitlesel gösterilere dönüştü. Tuysuz ve Lee, "Duran adamın sessiz gösterisi" adlı makalelerinde sendikaların Erdoğan'ın politikasını değiştirmesine yönelik uyguladığı baskıdan söz ediyor. Polisle göstericiler arasındaki çatışmalardan sonra birçok uluslararası medya ve insan hakları örgütünün polisi kınadığını ve diyalog çağrısı yaptığını hatırlatıyor.

Gazetede makalelerden biri hükümetin alaycı bir tutum sergilediğini ve protestoculara karşı mezhepsel çatışmayı tetiklediğini söylüyor. "Türkiye'deki protestolar nasıl gelişti?" adlı makalede ise göstericilerin hak ihlali vurgusu yaptığı ve hükümetten reform istediği belirtiliyor. Gazeteye göre AKP hükümeti oyların çoğunluğunu almasına rağmen demokratik bir seçimle başa gelmesine, Türkiye'de birçok gelişmeye neden olmasına rağmen son yıllardaki parti içi-dışı güç yarışı demokratik olmayan hilelerle sonuçlandı. AKP birçok mevkiye kendi taraftarlarını getirdi ve başbakanlığı denetleme yollarını kapattı.

Abdela "Gezi Parkı Türkiye'nin Tahrir Meydanı mı?" adlı makalesinde, yaptığı ziyaretlere dayanarak Türkiye'deki gerginliğin son yıllarda çok daha belirginleştiği tespitini yapıyor. Abdela'ya göre hükümetin kadınların toplumsal hayattaki rolü konusundaki duruşu, İslami kurallardaki artış, protestolara neden oluyor. AKP'nin 10 yıllık saltanatında ekonomik gelişmeler olmasına rağmen kadınlar ve azınlık grupların artan rahatsızlığı Türkiye'nin geleceği için bir trajedi.

Mullen "Türkiye'deki huzursuzluğun nedenleri ne?" adlı makalesinde medyadaki sansür yüzünden bilinmeyen birtakım olaylara da yer veriyor. Çatışmalarda yaralanan insanlar, tutuklananlar bu olaylardan bazıları.

VII- TESPİT EDİLEN İHLALLER VE KANAATİMİZ

- Gösteri ve yürüyüşlere kolluk tarafından yapılan müdahalelerin *-dernek olarak olaylar esnasında yaptığımız çağrılarla da ortaya koyduğumuz şekilde-* orantısız boyutlara varmasına rağmen görsel medyanın önde gelen kanallarının sessiz kalması, olayları yansıtmaması haber alma hürriyetinin kısıtlanması niteliğindedir. Görsel medyanın duyarsızlığı karşısında facebook, twitter gibi sosyal medya araçlarından faydalanılması beraberinde yalan haberlerin de yayılmasına neden olarak ülke genelinde istismar edilmeye müsait bir kaos ortamı oluşmasına sebebiyet vermiştir.
- Polisin; çevreye zarar verenler, polise taş, bilye, molotof fırlatmak suretiyle karşı koyalara yönelik meşru müdahalesinin, şiddet eylemlerine katılmayan barışçıl toplantı talebindeki diğer göstericileri de etkileyecek ve toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarının ihlalini doğuracak şekilde(gaz bombası, taş, cop, tazyikli su ve fiziki engel) genişletilmesi hukuka aykırıdır.
- Basına yansıyan haberlere göre olayların başladığı 27 Mayıs tarihinden itibaren polis müdahalelerinde 150 bin adet gaz bombası kapsülü ve 3 bin ton su kullanılmıştır. "Ölçsüz ve orantısız bir şekilde kullanılan biber gazının uzmanlara göre; gözyaşı salgılarını etkileyerek kornea tahrişine neden olduğu, kalp ve solunum problemi olanlarda hayati problemlere neden olabileceği, astım, hipertansiyon, kronik akciğer hastalığı olanlarda ölüme varan etkilerinin olabileceği belirtilmektedir."²⁹
- Polisin, göstericilere karşı yoğun biber gazı kullanımı, tazyikli su ve coplarla müdahalesinde; güç kullanımının mevzuata uygun aşağıdaki kriterleri çoğu yerde ihlal ederek orantısız güç kullandığı tespit edilmiştir.
 - Karşısında güçlü bir direnç olması,
 - Güç kullanımından başka seçenek kalmaması,
 - Güç kullanımının amaca yönelik olması,
 - Amacın meşru olması gerekir,
 - Gücün kademeli artması gerekir.
- Orantısız güç kullanması ile kolluk kuvvetleri halkın güven içerisinde yaşama hakkını ihlal etmiştir.
- Göstericilere müdahale esnasında kimi yerlerde dağılın uyarısı yapılmaksızın müdahalede bulunulması hukuka aykırıdır.
- Eylem alanında bulunanların ifadelerine ve basına yansıyan haberlere göre polis müdahalelerinde çevre binalara sığınan eylemcilere (çevre oteller; divan otel gibi) yoğun biber gazlı müdahaleler gerçekleştirilmiştir. Bunu ekte sunduğumuz fotoğraf görüntüleri de desteklemektedir. Kollukça gerçekleştirilen bu eylem hukuka tamamen aykırı olup, müdahaleden 3. kişilerin etkilenmesine yol açtığından ilgili kolluk mensuplarının soruşturulması gerekmektedir.
- İçişleri Bakanlığı tarafından Taksim Gezi Parkı'ndaki olaylara ilişkin orantısız güç kullandığı tespit edilen personel hakkında yasal işlem yapılacağı belirtilmişse de soruşturmaların yetersiz durumda ve daha çok basına yansıyan olaylara ilişkin olduğu gözlemlenmiştir. Bu bakımdan kamuoyuna yansımaya ve orantısız güç kullanımı teşkil eden olayların da aynı şekilde incelenmesi ve etkili bir şekilde soruşturulması elzemdir.

²⁹ MAZLUMDER 1 Mayıs 2008 Raporu <http://istanbul.mazlumder.org/yayinlar/detay/raporlar/3/1-mayis-2008-raporu/483>

- 2 Haziran tarihinde İçişleri Bakanı Muammer Güler Taksim Gezi Parkı Protestoları ile ilgili olarak 67 ilde 235 eylem ve etkinliğin yapıldığını, bunlarla ilgili 1730 kişinin gözaltına alındığını belirtmiştir. Gözaltıların hukuka aykırı, haksız olup olmadığı araştırılmalıdır.

Türk Tabipler Birliği'nin 24 Haziran'da yayınladığı bildiriye göre İstanbul'da Hastane (kamu ve özel) ve revirlere toplamda 4675 yaralı başvurdu. Bu başvurulardan 22'si ağır yaralı olarak sağlık kurumlarına geldi. Bunun dışında, İstanbul'daki olaylarda 6 kişi gözünü kaybetti ve 7 kişi de kafa travmasına uğradı. Genel olarak yaralanmalar, biber gazına bağlı olarak gerçekleşen yüzeysel yanıklar, solunum sıkıntıları, astım krizi ve epilepsi atakları; biber gazı kapsüllerinin çarpması sonucu gerçekleşen kas ve iskelet yaralanmaları; TOMA suyunun şiddetinden dolayı gerçekleşen ikinci derece yanıklar şeklinde gerçekleşti.³⁰ Ayrıca, İçişleri Bakanı Muammer GÜLER, olaylar kapsamında 516 güvenlik görevlisinin yaralandığını belirtti.

- Yüzleri kapalı şekilde gösteriye katılan, çevreye zarar veren ve polise taş, bilye, molotof fırlatmak suretiyle şiddet eylemleri sergilemek toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ile bağdaşmayıp hukuka aykırıdır.
- Raporumuzda ayrıntılarına yer verilen maddi zararlara sebep olan, kamu veya özel mülkiyete tabi işyeri, konut ve araçlara eylemciler tarafından verilen zararlar konut dokunulmazlığı ve mülkiyet hakkının ihlali ile neticelenmiştir.
- Bazı göstericiler tarafından Başbakanlık Dolmabahçe Ofisi'ne ve Ak Parti binalarına yönelik taşlı ve molotoflu saldırılar ifade ve gösteri yürüyüşü hakkı ile bağdaşmayıp, hakkın kötüye kullanılmasına varan boyutlara ulaşmıştır.
- Gezi Parkının yayalaştırma ve düzenleme çalışmalarının akıbetine ilişkin 14 Haziran tarihinde içerisinde taksim dayanışma grubunun da bulunduğu eylemciler, sanatçılar ve gazeteciler ile başbakan arasında yapılan görüşmelerde; yargı kararının kesinleşmesinin bekleneyeceği, karar aleyhte çıkarsa zaten uyulacağını, lehte çıkarsa plebisite götürüleceğini ve plebisit sonucuna göre hareket edileceği noktasında mutabakata varıldığı halde, eylemcilerin gezi parkındaki çadırlarını kaldırmayıp, eylemi işgal haline dönüştürmesi, olaylar nedeniyle ülke çapında yaşanan gerilimin azalmasına engel olmuştur. Bu ise gerek polise gerek göstericilere gerekse olaylarla ilgisi olmayan şahıslara yönelik hak ihlallerinin devam etmesine yol açmıştır.
- Göstericilerin 14 Haziran sonrası gittikçe siyasallaşan talepleri seçimle işbaşına gelen meşru hükümeti düşürme ve darbe çağrıcılığına varmış ve bu da ülke sathında bir cepheleşme yaşanmasına neden olmuştur.
- Olaylar esnasında basın mensuplarına yönelik gerek kolluk kuvvetleri gerekse eylemciler tarafından fiili müdahalelerin gerçekleştirilmesi hukuka aykırıdır.
- Gezi Park'ına polis müdahalesini ve yargının polis şiddetine karşı soruşturma başlatmıyor olmasını protesto eden avukatlara yönelik Çağlayan Adliyesi'ndeki fiili müdahale, gösteri ve ifade yürüyüşü hakkının ihlali olmasının yanı sıra alıkoyulan 44 avukat bakımından da haksız gözaltı niteliğindedir.
- Taksim Gezi Parkı protestolarında çevreci ve barışçıl talepler dışında, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı kötüye kullanılmak suretiyle hatta ceza kanunda suç olarak tanımlanan fiiller işlenmek suretiyle başörtülü kadınlara ve dindarlara yönelik

³⁰ <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/veriler-3842.html>

ayrımcı muamelelerde de bulunulmuştur. Basına yansıyan, Kabataş'da yaşanan Z.D. ve 6 aylık bebeğine yönelik saldırı başta olmak üzere derneğimize bildirilen birçok hak ihlali; din ve vicdan hürriyeti, kişilik haklarına saldırı ve ayrımcılık yasağının ihlali niteliğindedir.

- Eylemcilerin eleştirilerinde yoğunlaştığı nokta Başbakan'ın kendilerine yönelik aşağılayıcı ve küçümseyici tavır takınması, ifade ve görüşlerinin ciddiye alınmaması olmuştur.
- Dış basın üzerinde belli başlı haber kaynaklarına yönelik yaptığımız haber ve makale incelemelerinde olayların başlamasını takiben hiç vakit kaybedilmeksizin ve olağanüstü bir ilgi ile dış basın tarafından protestoların barışçıl nitelik taşıdığı vurgulanmak suretiyle kolluk kuvvetlerinin tutumunun orantısız olduğu tespiti dünya kamuoyuna yansıtılmaya çalışılmıştır. Olayların sosyal medyada Türkiye dışında da yoğun bir ilgi ve alaka gördüğü gözlemlenmiş olup Gezi Parkı olaylarına ilişkin yurt dışından yapılan haberler Başbakan'ın üslubuna ve hükümetin politikalarına yönelik eleştirilerin Türkiye'nin demokrat bir ülke olmadığı ve gezi eylemlerinin buna bir başkaldırış olduğu vurgusu ile kimi dış basın tarafından asılsız haberler ile birlikte servis edilerek ülkenin yıpratılmaya ve itibarsızlaştırılmaya çalışıldığı endişe ile gözlemlenmiştir.

VIII- SONUÇ

MAZLUMDER olarak meşru gösteri hakkının kullanımı konusunda devletlerin negatif yükümlülüğü bulunduğunu, üçüncü kişilere saldırı, zarar verme, cebir ve şiddet unsuru içermedikçe, kamu düzenini açık bir biçimde ihlal etmedikçe şiddet içermeyen, barışçıl protesto eylemlerinin devletlerce hiçbir şekilde engellenemeyeceğini, bu tür gösterilere kolluk güçleriyle doğrudan müdahale edilemeyeceğini vurgular, taleplerin meşru zeminlerde dile getirilmesine tahammül etmeleri gerektiğini, can ve mal güvenliğinin sağlanması ve ihlali halinde de asli sorumluluk sahibi olduklarını bir kez daha hatırlatırız.

Diğer taraftan hak ve özgürlüklere dair taleplerin barışçıl mahiyetinden uzaklaşarak şiddete, ayrımcılığa ve hatta ceza kanunda suç olarak tanımlanan fiillere dönüşmesi, mekanların adeta işgaline evrilmesinin ve gerek emniyet mensuplarına gerek özel mülkiyete tabi mallara, kamu mallarına verilen zararların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ile bağdaşır nitelikte olmadığını; yaşam alanlarının protesto gerekçesi ile hayatın olağan akışını sürekli olarak aksatacak şekilde kullanımının da hakkın kötüye kullanımı sonucunu doğurabileceğini ifade etmek isteriz.

Gezi Parkı olayları bağlamında hukuk dışına çıkan tüm gerçek ve tüzel kişiler hakkında gerek adli gerek idari yönden etkin soruşturma yürütülmesi ile emniyet mensupları bakımından açığa alma tedbiri de içerecek şekilde sorumluların tespiti ve yasal müeyyidelerine çarptırılması gereğine işaret ederiz.